

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 2.

V Ljubljani, v soboto 11. januarja 1902.

Letnik VII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrta leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista.“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista.“ Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, Stari trg števil. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Slovenska vzajemnost in liberalci.

Liberalna stranka „Narodovcev“ je zopet storila korak naprej v svoji propalosti. Živijo, zmaga je naša! kliče „Narod“, kajti kmetje v nemškem Rovtu in na Vojskem pri Idriji se že prepirajo o tem, so li prava načela napredne, ali pa načela katoliško-narodne stranke. Že ta stavek moramo nekoliko pribiti. Ker se pod besedo „napredni“ ne razume družega kot liberalni, tedaj je važno to, da se „Narodovcem“ sploh več ne zdi vredno, da bi se njihova stranka imenovala narodno-napredna, ali pa napredno-narodna, zadosti je, da je napredna ali liberalna, narodnost naj nese vrag na Grintovce. Drugič je važno v oni samoizpovedi to, da se bije boj med obema slovenskima strankama za načela. Dolgo časa so „Narodovci“ tajili, da je boj za načela. Še-le sedaj, ko so svoje ljudi že dovolj popaganili in utrdili v njih z vednim nabijanjem ob liberalni boben katoličanstvu nasprotna načela, so prišli z barvo na dan in obstanejo, da je boj za načela. Po tem so koprneli kolovodje liberalcev, kakor koprni potnik po vodi v puščavi, in vendar so toliko časa tajili to koprnenje. „Narod“ pravi: „To je zasluga našega lista!“ Čudno priznanje, vredno liberalnih rokomavhov! Ali ne?!

Pride pa še nekaj bolj čednega, ki dokazuje, kako vsestranski Slovenci napredujemo, odkar je „Narod“ vzbudil, kakor pravi: „zanimanje za javne razmere“. Ko sta Hribar in dr. Tavčar izdajala „Slovana“, plamtela je slovenska inteligenca za slovansko vzajemnost, četudi še ni bila napredna. Pri vseh napitnicah ob narodnih slavnostih, kakor tudi ob najbolj skromnih veseljah je vse zažarelo, ko se je omenjala slovanska vzajemnost. Tudi profesorji v srednjih šolah, ki še niso bili tako silno napredni, kakor dandanes, so mnogo pripomogli, da je mladina plamtela svetega navdušenja za slovansko stvar. Gorje mu, kdor bi se bil drznil le zažugniti proti

tej „sveti ideji“, ki se je smatrala za rešilko tlačnemu in izmučenemu slovenskemu narodu. Tavčar in Hribar sta imela bitke s Šukljejem, kar je bil preveč — hladen.

In kaj razširja danes dr. Tavčar o slovanski vzajemnosti? „Narod“ priznava, da je najbolj potrebno narod nahujskati proti duhovščini, tako da bode pri darovanjih pokladal na altar knofe mesto krajcarjev in duhovna psoval, kjer ga bo videl, potem bo še-le dan pogoj, da se bo moglo govoriti o slovanski vzajemnosti. „Ko bo enkrat“, piše „Narod“, „masa naroda primerno izgojena, ko bode občna omika (katero širi „Narod“!) dospela do gotove stopinje, tedaj bode napočila doba plodonosno gojiti duševno zvezo z drugimi slovanskimi rodovi ter tako krepiti tudi samozavest slovenskega naroda. Dandanes je to pojem, o kojem ogromna masa slovenskega naroda še nikakega pojma nima. Kdor objektivno sodi, mora pripoznati, da je tako!“

Tudi mi pripoznavamo, da je v teh besedah „Narodovih“ precej resnice. Kaj pa je vzrok, da so ideali med Slovenci tako propadli? Zakaj slovanska mladina noče nič več slišati o slovanstvu? Zakaj je tako daleč prišlo, da je nedavno neki profesor na višji gimnaziji, ki je slučajno omenil pri zgodovini par toplih besed o Slovanih, moral učencem reči: „Ko sem jaz hodil v šolo, se nismo tako mrzlo držali, kadar se je razlagala slovanska zgodovina, kakor se sedaj vi držite?!“ — To je uspeh napredne politike! Ako mladina, ki dobiva v roke liberalna glasila, ne čita nič drugega kot škandal na škandal, in da se mora streti jarem duhovniškega stanu, ako slišijo mladenci od nekdanjih propovednikov slovanske ideje slaviti le bratomorni boj in zaničevanje najbolj vzvišene ideje krščanske, potem ni čudo, da je mladina postala materijalistična in išče le uživanje slastij na krivih potih.

V malo letih so res naši liberalci veliko dosegli. Ukradli so narodu, kar ga je dvigalo in blažilo, vsaj tistemu delu naroda, ki dirja za

njimi, in idealnost je tako propadla, da liberalci na njo niti več ne mislijo. To je sad napredka, to sad nove šole! Da, liberalizem je prokletstvo za naš narod.

Kralj denarja.

„Kralj denarja je jud“ — je rekel pred nekaj leti v parlamentu princ Alojzij Lichtenstein. Liberalci so skušali vzlasti zadnji čas dokazati, da skoraj vse ali večina vsega premoženja je last katoliške cerkve. Pri zadnji kongregacijski debati so naši znani nasprotniki hoteli preračunati vsak krajcar, ki ga ima kat. cerkev. Da ta premoženje služi največ v obče koristne in človekoljubne namene, to okolščino so zamožali. Tudi tisk in časopisje teh strank občuduje imetje mrtve roke. Ko pridejo ti možje sem ter tje v položaj navesti tudi kakega družega milijonarja, grede v Ameriko in deklamirajo, da tam živi: Roekefeller, Venderbil, Astor, Pullman, Carnege in Gould. Zakaj pa tako? Zato, da se pozabi na Rothschilda, Reitgesa, Königswartena in druge židovske milijonarje in vendar ima avstrijski Rothschild več, kakor vsi ameriški bogatini skupaj. Po zadnjem izkazu od meseca junija 1901 ima Rothschildova hiša 11.116.594.673 kron 12 h. Ako računamo 4% dasiravno je gotovo, da imenovani žid po svojih spekulacijah na borzi in pri raznih industrijskih podjetjih doseže tudi 10%, iznašajo obresti od tega bogastva 445 milijonov kron, ali na vsak dan mu pride 1.200.000 kron.

Kateri kralj ali cesar ima enake dohodke? Zaman ga iščemo! Kaj je premoženje katoliške cerkve proti imetju tega juda? Več kot štiri-deset tisoč duhovnikov, redovnikov in redovnic imajo vsega premoženja okoli 680 milijonov K in tako pride povprečno na osebo 1 K 60 h na dan. Edini Rothschild ima tedaj šestnajstkrat tako premoženje, kakor štiridesettisoč ljudi

Hvaležnost sveta.

(Slika.)

Na klečalniku je klečal ter vpiral svoje oči v obraz križanega Zveličarja. Tu je iskal tolažbe, ker so mu rojile po beli glavi misli polne grenke žalosti nad nehvaležnostjo, s katero se je sicer v svojem duhovniškem življenju že pogostoma srečal. A da bo v svoji starosti žaloval nad toliko nehvaležnostjo, tega ni nikoli mislil, nikoli pričakoval. —

Minulo je ravno danes petnajst let. Tudi takrat je bil žalosten večer. On je tudi takrat klečal pred Kristusovo podobo, opravljajoč svoje molitve zase, za svoje ovčice in za sv. cerkev.

Po vasi pod župniščem je vladal mir, ljudje so že počivali. Z župnikom je še čuval jedini nočni čuvaj, kojega zamolkli in zmerjeni koraki so se malo slišali od pokopališča. Ravno kar je župnik vstal od molitve, da se poda k počitku, kar začuje ropot na vežna vrata. Hitro vzame luč, hiti odpirat poznemu prišlecju, misleč, da bo treba iti bolnika previdet. A kaj je?

Svetilka vrže svojo luč na čuvaj, ki drži v naročju nezavestno ženo. Njena obleka je ubožna, oguljena. Majhen, devetleten deček se zadaj skriva za krepkim čuvajevim in njegovim bremenom.

„Gospod župnik — oprostite — da vam jo nesem. Ko pridem od pokopališča — —“

Župnik ga vstavi, vidi njen blede izmučeni obraz, sliši težke vzdihljeje. Zbudi sestro in spravijo nesrečnico v postelj. Dečko poklekne zraven, sestra zakuri, da pripravi bolnici kaj gorkega in čuvaj pripoveduje, kako je oba našel.

„Ko pridem od pokopališča, slišim iz soteske jok. Tečem tja, deček stoji pri tej ženi, najbrže je njegova mati in joka. Nobenega znaka življenja ni dala od sebe. Kaj naj storim? Človeka ni nobenega blizu, da bi jo domov odnesel — moja sobica je še za nas premajhna — ljudi buditi; kdo ve, kaj porečejo.“

Bolnica je zastokala. Vsi priskočijo k postelji, a zaman je vse. Župnik ji podeli sveto poslednje olje; v desetih minutah je mrtva.

Tujko so pokopali in deček — je ostal v župnišču. Povedal je, kje je rojen, kako slabo se mu je godilo brez očeta, a več ni vedel.

Deček je bil umen in nadarjen. Škoda se mu ga je zdelo župniku, ki je na njega pravno vplival in ga pobožno odgojeval. Odloči se, da ga dá šolati. Sicer mu ni bilo lahko to storiti; dohodki so bili pičli, podpirati je pa moral še svojega ubožnega brata. A naj bode!

Deček se je učil izvrstno. Vsaki razred je izvršil z odliko v največje veselje dobrotnikovo,

župnikovo. Le-ta se je že dolgo veselil počitnic, ko je imel Jožek domov priti. Prišel je tudi čas, ko se je moral dijak Jožef odločiti za ta ali oni stan. Župnik je gojil od nekdanj željo, da postane njegov rejenc duhoven, toda pustil mu je prosto voljo in Jožef je volil pravdoznanstvo.

One počitnice po zrelostnem izpitu so bile zadnje srečne počitnice za župnika. Jožef je odšel na vseučilišče v veliko mesto, kjer se je župniku odtujil. Spridenost ljudi, priložnost v greh in druge slične okoliščine so spodkopale v Jožefu vero ter ga zapeljale. Župnika je to bolelo, opominjal je, toda mladenič ni poslušal svaril, temveč delal po svoje. Zadnje leto ni več potreboval dobrotnikove pomoči, kar mu je tudi očitno pokazal. Odkar je dobil zaslonbo v bogati družini kot hišni učitelj, ni več prišel v župnišče, pa tudi ni odgovoril na nobeno pismo. Župnik je še upal, da ni Jožef na njega pozabil, da se snideta.

In sešla sta se. Pa kak sestanek to! Kaka žalost, kaka prevara! V vas so sklicali političen shod, kjer bi imel govoriti tudi Jožef — koncipijent.

Stari župnik gre k shodu v nadi, da se mu dragi Jožef pridruži, da ga kot očeta pozdravi.

in o tem premoženju pa liberalci molče kakor ribe. Konfiskacija cerkvenega imetja, to je geslo združenih naših nasprotnikov raznih strank, kar pa zadeva konfiskacijo Rothschildovega ali sploh judovskega premoženja, o tem ne najdemo nobene črke med poslušati teh zelotov.

Albrecht Rothschild šteje Avstrijo med svoje največje dolžnike. Majnikove rente ima za 124,264.000 kron, 4°/o avstrijske zlate rente za 132 milijonov, avstrijske kronske rente za 128 milijonov, 4°/o ogerske zlate rente za 122 milijonov, 4°/o ogerske kronske rente za 121 milijonov, rente meseca februarja za 70 milijonov in srebrne rente za 290 milijonov. Kdor prvokrat pride na Dunaju na kolodvor severne železnice, čudi se, da tam stoji Rothschildov kip in vendar se lahko ta železnica po vsi pravici imenuje Rothschildova, ker ima tukaj 28.500 akcij v okrogli ceni 179,550 000 kron. Dalje se ceni lastni Rothschildov kredit akcij na 80 milijonov, francoskih vrednostnih papirjev ima za 1231 milijonov in angleških celo za 2374 milijonov. Posestvo tega denarnega kralja ima vrednost 165 milijonov. Razun tega ima deleže pri raznih industrijskih podjetjih, izmed katerih mu je samo petrolej v Baku prinesel leta 1899 čistih 98,289.865 kron.

Dunajski Rothschild je najbogatejši, za tem oni, ki je v Parizu, ki ima skoraj ravno toliko, frankfurtski ima nekako četrti del in londonski je pravi „berač“, ki ima samo 2 milijarde.

In sedaj pomislimo, da je prišel praded sedanjih Rothschildov pred več kot 100 leti v Frankfurt in je imel še ne 100,000 kron. Ali je mogoče, da je zrastlo na pošten način to imetje do take stopinje, na kateri se danes nahaja? Francija preganja usmiljene sestre iz bolnišnic, šolske brate iz šol, Rothschildove osebe se pa ne upa dotakniti. Pri nas se deluje na vso moč zoper cerkev, očita se ji ogromno premoženje, katero je skozi stoletja po radodarnih vernikih in s pridnostjo si pridobila in se zahteva, da se to imetje konfiscira, odvzame cerkvi t. j., da se odvzame revežem, trpinom in sirotam. Tudi nekoliko milijonov onih, kateri služijo v ta namen, da se preživi na tisoče in tisoče ljudi, ki posvečujejo svoje moči človeštvu, tudi ta denar ima priti v žakelj judovskih velemož in sicer zato, da se ti judje pomaknejo bliže svojega cilja ki ga je označil Cremiean z besedami: „Cilj Izraela je nadvlada nad narodi!“ Gotovi ljudje pa mislijo, da najbolje zagovarjajo in branijo interese delavnih moči, ako na povelje judovskih voditeljev, Adlerjev, itd. pripomagajo Izraelu, da ložje spravi v sužnost krščanske narode. Ko je sodrga v pariški komuni razdirala cerkve in samostane, je postavila stražo pri vsaki iznad 152 hiš Rothschildovih, da se židu nič žalega ne zgodi in v resnici ni se mu nič pripetilo. Kedaj bo konečno katoliško ljudstvo spoznalo zvižajočo zaščitnikov židovskih blagajnic?

In Jožef je govoril. O govor njegov, kako bridko iznenadenje! Govor je bil poln napadov na vero in duhovščino, katero je blatil, kar je mogel. Blato je metal nenaravnost tudi na svojega največjega dobrotnika.

„Občanje! Nikar se ne dajte motiti po duhovnikih, hočejo, da ostanete v temi, da vas žarek prosvete ne obsije. Hočejo vas — — —“

Staremu župniku se vlijejo solze. Ne more se več premagovati; rine se k govorniškemu odru, ljudje se mu spoštljivo umikajo.

„Dovoli — Jožef — le besedico“ — reče župnik težko.

Govornik obmolkne in obledi. Po dvorani nastane mrtva tihota.

„Jožef, pri živem Bogu te vprašam. Oni, ki te je dal študirat, je bil duhoven in ti se drzneš trditi, da je bil zoper prosveto?“

Glas se mu je bolešno tresel, ko je besede izpregovoril. Govornik se je pa kmalu zavedel.

Drzno mahne z roko proti mestu, kjer je župnik obstal in govoril ter se surovo odzove:

„Po kaki pravici me motite v govoru in mi očitata posojilo, ki ste mi ga dali? Nikari se ne bojte — vse vam vrnem, kar ste zaradi mene potrosili, vsaj vem, da ste me dali šolat le zato,

Izvirni dopisi.

Iz Idrije. Tolažba v bridkostih je ljuba in prijetna, žalostna le za onega, kateri se mora sam tolažiti. V teh razmerah pa živi naša „Jednakopravnost“. Čitajte uvodni članek poslednje številke v preteklem letu. Radosti vam bode skakljalo srce. „Naša bilanca“, pravijo uredniki, kaže se vam. Da so sama aktiva in ni nikakih pasiv, kdo bi o tem dvomil? „Z velikimi žrtvami je zagledala prva številka „Jednakopravnosti“ beli dan. Prikupljiva in ukusna zunanost ter podučljiva in neustrašna (!) vsebina pa ni zabranila, da ne bi naši črni in rdeči prijatelji takoj v začetku z vso silo, z vso umazano strastjo planili po novorojenčku, še predno se je vedelo, kaj bo iz tega tako težko poželenega, pa tudi tako hudo sovražnega otročička . . . Klerikalni in demokratični zmaj je bil zadet v živo . . . Naš list je pogumno odkrival gnilobo . . . mi . . . smo pravično bičali gnilobo in greh. Dokaz, da naš list še nikdar ni bil tožen. „Jednakopravnost“ ima torej zaslugo, da je provzročila vzčiščenje narodno-napredne stranke, plevel je odpadel in ostalo je le rumeno klasje, ki bo kmalu rodilo obilo sadu.“ — in tako dalje, gospod urednik. Kar nehote nam sili v spomin znani rek: Lastna hvala!

Nad Vašim časnikom, gospod urednik, se pritožuje „Jednakopravnost“, da je Idrija z njim kar preplavljena že nad pol leta. Gospodom je seveda silno hudo, da ne morejo kar v motnem ribariti, kakor bi se jim zljubilo. „Slovenski List“ je vedno odgovarjal na dostikrat prav surove napade glasila naše malomestne inteligence. Radi teh odgovorov so se naši „izčiščeni“ naprednjaki znašali nad „Slovenskim Listom“ s tem, da so ga tedaj ko bi morali odgovarjati, kratko malo psovali „Svinjski List“. No, no, to bomo že še prenesli! Znano je, da navadno psuje in osebno napada človek, kateri je sam naravno globoko propal. Zato se tudi nikdar nismo niti obregnili ob nizkotnih osebnih napadih „Jednakopravnosti“. Častno je pa za nas, da ste vkljub svoji trditvi, da so najizobraženejši delavci v liberalnih vrstah, najdelavnejše med delavstvom napadali, ker so stali v nasprotnih vam vrstah. Prosimo vas pa, nadaljujte! Postavljajte „pred občno sodbo“ še naprej delavne moče, ki se trudijo, da iztrgajo delavstvo liberalnemu Molohu, — čez leto in dan boste v svoji bilanci lahko poročali da je popolno izčiščenje narodno-napredne stranke, plevel je ves odpadel in ostalo je le rumeno klasje najinteligentnejših meščanov Lapajnetov z Vojskega, o delavstvu vam ne bo treba poročati. Vrste dedelavstva, liberalizmu nasprotnega, se množe, najizobraženejši vaši delavci tega toka ne bodo ustavili. Da so se protiliberalne vrste delavstva pomnožile — in še izdatno pomnožile, zato se je trudil „Slovenski (zato liberalcem „Svinjski“) List“. Dosegel je svoj namen — naša bilanca je torej ugodna.

da vam vse povrnem. — Nikomur nočem kaj dolžan ostati, najmanj pa kakemu črnemu . . .“

Ponosno se ozre po zbrani množici. Toda ni slišati odobravanja, nasproti čujejo se glasovi nevolje. Vsi so župnika čislali, na shod so prišli le iz radovednosti, da vidijo Jožefa, ne vedoč o brezdnu, ki se med obema nahaja.

Ko je prišel župnik domov, je padel na klečalnik, obračal svoje oči proti cerkvi k sv. zakramentu. In takrat čuti, da zopet močen postaja, tolažba stopa v njegovo srce počasi, blagodejno nanj vplivajoč, kakor dišeče kadilo, ki razliva svoj duh po cerkvi.

V tem je čuti glasove. Prihajajo od gostilne, v kateri se je shod vršil. Župnik razločuje Jožefov glas. Glasovi se vedno bolj bližajo.

„Mislil je, da me naredi klerikalca — haha — zato me je dal šolat —“

Jožef je govoril tako in ker je videl razsvetljeno in odprto okno, govoril je na glas, da bi ga tudi župnik slišal.

Ko so glasovi v dalji utihnili, poklekne župnik zopet in tako ga najdemo klečečega v začetku povesti.

Taka je hvaležnost sveta, hvaležnost ljudi, katere so duhovniki vzdržavali. In radi tega so duhovniki mračnjaki?!

Pa saj drugače tudi ni moglo biti. „Jednakopravnost“ je res ne kot „novorojenček“, marveč kot obrekovalka mnogo preveč govorila. Kadar ji je pa šlo za „grinte“, tedaj pa se je izgovarjala, da nima prostora, da bi odgovarjala na lažnjive dopise v klerikalnih listih. Tako je pisala „Jednakopravnost“ že v 4. št., ko se je ustrašila odgovorov: „V zadnjem času kupičijo se razni lažnjivi dopisi po klerikalnih listih o naših razmerah. Prostor nam ne dopušča, da bi na vse laži odgovarjali“. Kajpada, to je najlažji odgovor! Liberalna „Jednakopravnost“ pač računa na razsodnost inteligence, kateri do cela zadoščajo fraze: klerikalni, lažnjivi in kar je temu podobnega.

Letošnji račun je za nas izpadel silno ugodno. Več nismo mogli upati. „Slovenski List“ se je potegnil za ljudstvo, delavstvo se je pa tudi oprijelo „Slovenskega Lista“. Minili so časi ko so liberalci ravnali z delavci, kakor bi imeli pred seboj nespametno žival. Tudi delavec se zaveda, tudi delavec ljubi dobro ime. Liberalcu je pa vse eno, samo da bi sebe oprali „Slov. List“ je poročal, da je zgubil pri nas družinski oče A. R. službo cestarja, ker je katoliškega mišljenja. 17. številka „Jednakopravnosti“ z dne 5. decembra 1901 je odgovorila: „Slov. List“ trdi, da je občina odstavila nekega cestarja, ker je baje agitiral za klerikalce. Resnici na ljubo je treba povedati, da dotičnik ni bil odstavljen vsled svojega klerikalnega prepričanja, ampak zato, ker so se sosedje pritoževali, da svoje službe ne opravlja pravilno. Tako je in nič drugače!“

To je moška beseda: Tako je, pa nič drugače! Samo, da bi ta beseda obveljala! A delavec ima tudi čast v sebi. Cestar Anton Rupnik se je trudil, da bi cesto uredil. Zato ga je hudo spekle, ko je čital preje omenjene obrekovalne besede v „Jednakopravnosti“. Svest si da je storil, kar je bilo v njegovi moči, obrnil se je na sosede, na katere se je sklicevala „Jednakopravnost“, in jih naprosil, naj s podpisom potrdé, ali se ni res trudil, da bi spravil cesto v pravi stan. In potrdili so mu vsi sosede — hišni posestniki: Franc Majnik, Marija Božič, Janez Likar, Franc Likar, Leopold Šinkovec, Franc Miklavčič, Janez Winkler, Janez Treven, Janez Bratina, Anton Vidic, Janez Rupnik, Janez Jereb, Marija Kogej, Simon Lemove, Anton Kos, Alojzij Trpin, Franc Vončina, Janez Krapš. — Tako je, pa nič drugače! Na svidenje torej tudi v tem letu!

Politični pregled.

Wolf — vsenemški moralist. Z ozirom na bližajočo se volitev v trutnovski mestni skupini pri kateri pa utegne Wolf zopet zmagati, prijavlja „Trautenauef Wochenblatt“ obsirna pojasnila o celi Wolfovi zadevi. Ta pojasnila so posneta po spomenici, katero je prof. Seidl izročil vsenemški stranki in vsled katere je Wolfa njegova stranka prisila, da je odložil mandat. Po poročilu rečenega lista je stvar naslednja. Wolf je leta 1898 zapeljal hčerko posl. Tschana v čigar hiši je bil mnogokrat gost in od katerega je prejemal tudi denarne podpore. Ko so se pojavili nasledki, je Wolf zapeljanemu dekletu preskrbel neka sredstva, da bi plod pregnala, a ker ta sredstva niso pomagala, jo je pregovoril, da je zamolčala očetovstvo Wolfovo se udala prof. Seidlu ter ga potem obdolžila, da je on oče. Seidl se je vsled tega s Tschanovo hčerko poročil, Wolf je bil priča pri poroki in boter novorojenčku. Lani je Seidlova soproga svojemu možu vse razkrila. Wolf se je hotel najprej ustreliti, potem pa je Seidla in Tschana prosil odpuščanja. Tschan mu je pisal, da je človek brez časti, a ko ga je pozval na dvoboj, je Tschan dvoboj odklonil. Na to se je Wolf lotil Seidla. V tem stadiju je Schönerer posegel v zadevo in provzročil, da se je dvoboj vršil. — Wolf odgovarja v listu „Ost. Rundschau“ jako obsirno na ta razkritja. V bistvu skoraj ničesar ne taji, povdarja pa, kakor je on po dvoboju na vsa očitanja molčal, tako je imel molčati tudi Seidl. Wolf razglša, da pojde sedaj sam v trutnovski okraj in bo tam dognal boj s svojimi nasprotniki. Značilno za avstrijske razmere je, da se je takega človeka bala avstrijska vlada!

Shod krščanskih socialistov Dunaja in Nižje Avstrije je bil dne 6. januarja izborna obiskana na Dunaju. Med drugimi sta govorila tudi princ Lichtenstein in dunajski župan dr. Lueger. Prvi je trdil, da je sedaj veljavna ustava omajana in da so dnevi parlamenta šteti. Poslanec in dunajski župan gosp. dr. Leuger je pa izjavljaj, govore o vnanji politiki, jako pametno, da mi smo navezani na Orijent, na Balkonu da so tržišča za nno industrijo in dolžnost da je torej vsaki misleči stranki in zdravi avstrijski politiki, da si tam zagotovi taka tržišča! Ali to ne gre tako, da se kje snidemo le s kakim kraljem ali knezom. Na balkanskem poluotoku bivajo mnogi narodi in pri narodih treba začeti in zasnovati blagonosno politiko! On je iskren pristaš zveze z Nemčijo, ali želel bi nujno, da se nemške države ne bi utikale v avstrijske notranje stvari. To, da je mednarodni škandal, kako v Nemčiji podpirajo gibanje „Proč od Rima“ v Avstriji. „Gospodje nemški bratje naj pometajo pred lastnimi vrati nas pa naj dobrohotno puščajo pri miru!“ — tako je zaključil govornik.

Aneksija Bosne in Hercegovine. Mnogi budapeštanski listi se pečajo z anaktiranjem Bosne in Hercegovine od strani Ogerske. Ti dve deželi bi imeli samostojno upravo, na čelu čije bi stal ban. No, Slovani bi pač odločno protestirali, da bi dali ti deželi požreti Ogerski, ki nime pravice do njih. Ako že, se morate združiti s Hrvatsko.

Koliko je Čehov na Dunaju. Številno Čehov na Dunaju silno narašča. Sedaj je že toliko Čehov na Dunaju, da bi njihovi otroci napolnili 20 velikih ljudskih šol, Mnogo tisoč Čehov je te dni zahtevalo ustanovitev 20 ljudskih šol na Dunaju. Pride gotovo čas, ko si pribore pravico. Na Dunaju izdajajo Čehi mnogo listov in tudi svoj dnevnik so pričeli izdajati.

Ruski konzulat v Pragi. Med našo monarhijo in Rusijo se že delj časa vrše pogajanja glede ustanovitve ruskega konzulata v Pragi, a Ruska prizadevanja so doslej vedno zadela ob odločilen odpor pri naših državnikih, ki se protivijo temu večjidel iz strahu pred panslavizmom. S tem vprašanjem se je pečal te dni neki ruski list in dokazal, da bi bila ustanovitev ruskega konzulata v Pragi najbolj Avstriji na korist. — Trgovinske razmere med Avstrijo in Rusijo do zdaj niso bile najboljše, a temu je kriva edino le Avstrija. Naši izdelki bi našli v Rusiji mnogo odjemalcev; na Avstriji je sedaj, da izrabi v svojo korist carinsko vojno, ki se gotovo vname med Nemčijo in Rusijo, ako obvelja v Nemčiji novi carinski tarif.

Proti nekrščanskim spisom, izjavam in shodom je zapovedalo prusko justično ministerstvo v tajnem ukazu na državna pravdnikstva, najstrožje in brezobzirno nastopati in najmanjši prestopki, ki ga zvedo, najstrožje zasledovati. Pri nas v Avstriji pa sme zabavljati vsak plešasti tat proti cerkvi in škofom.

Veliki protestni shod laških katoličanov. Jutri se bode vršil v Rimu velikanski protestni shod proti nameravani liberalni postavi o ločitvi zakona. Govorili bodo na shodu štirje katoliški občinski svetniki.

Bogoskrunstvo na Francoskem. Dogodek, ki se je pripetil dan pred božičem 24. m. m. v Arlesu na Francoskem, priča, da izvira boj proti krščanstvu iz jednega in istega vira t. j. od židovstva, četudi se pojavlja na raznih krajih v raznih oblikah, n. pr. na Slovenskem v obliki boja proti „klerikalizmu“. 24. m. m. so namreč neki neznani najeti zločinci v največjem dežju po noči obšli vse mesto in povsod strgali znamenje sv. Križa, zjutraj na sveti dan so našli ljudje jedno podobo Križanega celo v blatu. V omenjenem mestu je mestno starešinstvo sklenilo, da se ima od vseh javnih krajev odstraniti podoba Križanega, na kar so občinski hlapeci začeli ta ostuden sklep izvrševati; prebivalstvo pa je nadaljevanje ogorčenjem zabranilo. Podoba Križanega na božičen dan je ljudstvo z velikimi procesijami sprovédlo v cerkev, potem pa je demonstrialo proti županu in mestnim očetom. Župan se je opravičeval, da se je bogoskrunstvo izvršilo brez njegove vednosti. Stvar pride pred sodišče, a to ne be izdalo, kajti na Francoskem

je isto židovstvo v družbi s prostozidarstvom, katero le v besnem sovraštvu do Izveličarja vse to uprizarja, nikdar pa v kakem boljšem prepričanju.

Domače novice.

Lapajnetova „Zadruga“ daje g. deželnemu poslancu Jakliču v listnici te-le nauke: Zakaj bi g. Jaklič ne spoštovali nekoliko učiteljev prvakov v Ljubljani, ki so slovensko učiteljstvo tako lepo organizovali in ki tako lepo vodijo svoje sobrate?! Prizanesite jim, ako duhovščini včasih nekaj krivice delajo! Potem bodo slovenski učitelji prvaki tudi Vas, ki ste odlični pisatelj in gospodarski organizator, po vrednosti cenili. Radi pripoznamo, da so slovenski učitelji (n. pr. „Tovariš“, ki je dejal Šlomškovo glavo raz svoj list med staro šaro) sami krivi, ko so šli v svoji liberalnosti predaleč, da ste Vi s svojo klerikalno šolsko politiko na dan prišli. — Predaleč so zašli slovenski liberalci z zasmehovanjem duhovščine in prvih cerkvenih glav, preveč so zabredli slovenski klerikalci, ko so s silnim svojim sovraštvom do odličnih rodoljubov v liberalnem taboru toliko celemu narodu škodovali. (Kdo se ne smeje!) Spoštujmo duhovščino, od katere imamo vsomoralno moč! Cenimo pa tudi nekoliko svobodnejšo inteligenco, ki nam daje srčnost v javnem nastopu! (O jej!) Čislajmo pred vsem pa one rodoljube, (to je gosp. Lapajne sam), naj si bodo liberalci ali klerikalci, kateri so si ohranili srce do vseh Slovencev, in kateri želé mir in spravo malemu slovenskemu narodu! Te besede so le na čast g. poslancu Jakliču. To je tista vodena limonada, katere smo navajeni iz „Edinosti“! G. Lapajne ki pravi, da ni ne klerikalec ne liberalec, pa vendar rad v kako župnišče pogleda, bi menda rad v kalnem ribaril in prišel do kakega mandata. Da njegova srednja stranka strahovito narašča, naj si vzame sam zase nauk iz zadnjih deželnozborskih volitev, ko je med dvema stoloma tako sijajno obsedel! Mi na Kranjskem smo na jasnem: Ali z nami, ali proti nam z liberalci! Slovenskim posojilnicam, ki so te dni to Lapajnetovo limonado prejele, pa svetujemo: „Slovenska Zadruga“ retour v Krško!

Liberalna delavnost za ljudstvo. Deželnemu odboru kranjskemu so se izročile mnoge prošnje v zadevi potresnega posojila. Dotične prošnje še niso rešene, in se o njih v dež. odboru ni razpravljalo. Poročevalec v tej zadevi je liberalni deželni odbornik in deželni poslanec ljubljanskega mesta Peter Grasselli, Taka je liberalna delavnost za ljudstvo.

Iz Kranja se nam piše: „Nič ne bo, nič ne bo!“ so kričali naši napredni mestni očetje, ki polža jahajo. „Kreuzberger ne bo z električno razsvetljavo nič naredil.“ Pa je le naredil! Luč je krasna in ulica pred Kreuzbergerjevo hišo je tako veličastno razsvetljena, da se človeku zdijo, ko pride v mesto, vse mestne svetilnice slabe leščarbe. Sicer pa v mestu ene stvari ne manjka. Luči ni, vode ni, blata pa dosti. Mestni očetje so imeli sinoči sejo. Slišal sem praviti, da so gimnazijo zidali. Prav bo, če se bo v Kranju kaj zidalo, bomo vsaj obrtniki kaj več zaslužili. Saj se v Kranju sploh nič ne zida. Kranj ne napreduje.

O gosp. kanoniku Vohu pravi „Deutsche Wacht“, da je sovražnik Nemcev. „Narod“ pa pravi, da to ni resnično, kajti g. Voh je vedno kolikor je mogel, vzdrževal zveze z Nemci, proti katerim ni nikoli krepko nastopil.“ Nam se zdi, da je dr. Tavčar mislil samega sebe, ko je te besede o gospodu Vohu pisal za svoje glasilo.

Tavčar, Hribar, dr. Ferjančič to so možje, izmed katerih bi vsak rad v liberalni stranki nosil veliki zvonec. Tavčarju zvonjenje po „Narodu“ ne zadošča, zato hoče priti na sedež ljubljanskega župana, Hribar postane potem namestu njega državni poslanec, dr. Ferjančič pa, ako se mu ne posreči avanzirati, pa postane namestu Tavčarja deželni odbornik. Tako „deljenje“ je sklenil dr. Ivan Tavčar.

Jubileji krščanskega slovenskega časnikarstva. Krščanski slovenski dnevnik „Slovenec“ je letos nastopil 30 leto svojega delovanja, vrl

„Domoljub“ 15 leto, „Primorski List“ in „Amerikanski Slovenec“ pa praznujeta 10letnico. Bog blagoslavljaljaj krščansko časopisje, da vedno narašča njegov upliv!

Sveža grobova. Luka Jelenec stoji zopet ob svežem grobu ene svojih propadlih kandidatur. V četrtek je volilo ljubljansko učiteljstvo zastopnika v mestni šolski svet ljubljanski. Luka je bil zopet kandidat, pa je padel skozi rešeto. Učiteljskim zastopnikom je bil izvoljen g. Gabršek. — V goriškem deželni zboru so položili v grob deželno odborništvo liberalnega prvaka dr. Tume. Pri volitvi v goriški deželni odbor je dr. Tuma dobil samo en glas. Od slovenske strani sta v deželni odbor izvoljena katoliškonarodna poslanca gospoda dr. Gregorčič in prof. Berbuč. To je vspeh letošnje deželnozborske volivne borbe na Goriškem.

„Škandal“ — pravijo goriški in kranjski slovenski liberalci — se je zgodil v deželni zbornici goriški, ker je bil profesor Berbuč izvoljen za odbornika iz cele zbornice, ne pa dr. Tuma, če tudi je klečeplazil za to mesto in kljuge pritiskal pri liberalnih Italijanih. V istini je bila pa volitev v goriškem deželni zboru pravilna in le naravno je, da je vzeta za odbornika mož iz večje stranke slovenske. Nenaravno je pa, kar se godi v kranjskem deželni zboru vsled znane zveze z Nemci. Tu najmanjša stranka daje odbornika iz cele zbornice.

Idrijski sodni adjunkt Zupančič in kapucini. Kapucinski red je od države pripoznan in ima po svojih pravilih pravico pobirati miloščino, za kar opravlja razna dobra dela. Dne 9. nov. je pooblaščen od gvardijana v Sv. Križu pobiral okolu Črnega Vrha kapucinski brat Valentin Beč zeljnate glave za samostan. Orožnik Smrekar je bratu glave odvzel in 71letnega kapucinskega brata, ki je dosedaj leta in leta na podlagi samostanskih pravil pobiral brez ovire vsako leto zeljnate glave, je pri idrijskem sodišču obsodil adjunkt Zupančič, bivši dr. Tavčarjev koncipient, na 24urni zapor. Predvčerajšnjim se je pri tukajšnjem dež. sodišču vršila vskljena obravnava in deželno sodišče je kapucinskega brata Valentina Beča oprostilo. Zagovarjal ga je g. dr. Brejč. Državni pravdnik g. Trenz je po dr. Brejčevem govoru sam predlagal, naj sodišče izda oprostilno obsodbo.

Naši rojaki v Ameriki imajo sedaj več svojih podpornih društev, kakor vsi Slovenci skupaj na Kranjskem, Štajarskem in Primorskem. To je pač lep napredek slovenske organizacije v Ameriki. Ameriški Slovenci vzdržujejo pet svojih slovenskih listov. Ljudsko štetje v domovini ni zabeležilo posebnega naraščaja Slovencev in to ni čuda, ako se pomisli, koliko Slovencev se je izselilo zadnja leta v tujino.

Potresna posojila. Z raznih stranij prihajajo pritožbe, da so bile prošnje za odpis potresnih posojil oziroma za olajšave pri vračevanju neugodno rešene. Stvar pa je ta: Kolikor je nam znano, so mnogi vložili svoje prošnje že leta 1900 ali pa začetkom leta 1901. Vlada in deželni odbor pa do 28. marca 1901 nista imela dovoljenja, da bi odpisavala posojila ali olajšavala vračevanje. Še le dne 28. marca 1901 je sklenil državni zbor, da naj vlada glede potresnih, brezobrestnih in tridostotnih posojil dovoljuje kar največje olajšave in tudi v vseh ozira vrednih slučajih odpisuje posojila. Kdor torej po 28. marcu ni vložil nove prošnje ta sploh ne more pričakovati odpisa ali daljših obrokov. Tega pa mnogi niso vedeli in zato se čudijo ali celo hudujejo, ker so z novim letom dobili plačilne naloge za prvi obrok. Torej naj vsakdo, kdor more dokazati vsega uvaževanja vredne razmere za odpis ali podaljšanje obrokov, vložiti čim preje novo prošnjo potom okr. glavarstva. oziroma mestnega magistrata ljubljanskega. Mi upamo da bode slavna vlada z ozirom na soglasni sklep državnega zbora dobrohotno uvaževala utemeljene prošnje. Intencija državnega zbora in osrednje vlade je bila, kakor smo dobro poučeni, da se mala posojila do 400 kron revnim lišnim posestnikom sploh odpisejo, kar pa se večinoma ni zgodilo. Ob enem pa opozarjamo merodajne faktorje, naj prilično pouče ljudstvo v tem oziru, da si olajša svoja bremena. Naš poslanec g. dr. Šusteršič se je obrnil na ministerskega predsednika za odpomoč.

Iz gorenjske doline. Odločnost, s katero so stopili naši deželni poslanci prvokrat v zbornico, našla je pri vseh naših možeh popolno odobravanje. Tista doba, ko smo se za časa volitev duhovniki trudili po deželi za zmago naših poslancev, potem so pa poslanci prišli v zbornico, pozabili na volivni boj ter se ogibali vsake debate z liberalci, je hvala Bogu minila. Liberalcem naj se pere njihovo umazano perilo tam, kjer sliši lahko ves slovenski svet in kjer sliši lahko tudi vlada. Odločnost „Slov. Lista“ vsem imponira. Kako se nam je zdela prijetna zadnjič tista notica: „Čuden prizor iz deželnega zbora“! Tako je prav! Kdor zasluži grajo, naj jo dobi, pa naj si bo tudi mož naše stranke, če n. pr. g. baron Hein stiska Malovrhu roko, to naj sam pred seboj opravičuje, da bi pa poslanec kremenitih, značajnih, katoliških, poštenih gorenjskih kmetov stiskal roko človeku, čegar roka je napisala že toliko umazanih člankov, tega pa ne pustimo. Upamo, da se je to zgodilo prvič in zadnjič. Nasproti takim časnikarjem mi ne poznamo nobenega takta uljudnosti! Ljubljanski župan se je enkrat v mestni zbornici izrazil, da je časnikarska klop samo za poštene poročevalce. Kaj bi neki liberalci dejali, če bi kak naš poslanec vprašal g. deželnega glavarja, za kake poročevalce je pa pripravljena miza v deželni zbornici? — Pretečene dni so romale Hribarjeve prošnje za banko „Slavijo“ po naših župniščih v peč. Ka si vse upajo ti liberalci! Naj bi naša „Vzajemna zavarovalnica“ podala liberalcem kake pole za pristop, to bi bilo vika in krika v liberalnem taboru o klerikalni usiljivosti i. t. d., a liberalci smejo zabavljati čez cerkev in duhovnike, a klerikalni denar je le dober za liberalni žep. G. Hribar je bil v tem slučaju slab diplomat. On je mislil, da žive na Kranjskem še duhovniki iz leta 1870., ko so se dali vjeti na kak liberalni lim. Ne boš! Mi smo na jasnem.

Ahasver.

To so dobrotniki ubozih! Ravnatelj nemškega gledališča v Ljubljani ima navado, da vsako leto v svetem dnevu priredi predstavo mestnim ubogim na korist. Tako tudi letos in je g. ravnatelj doposlal mestnemu ubožnemu zakladu celih — 20 K. Gorje ljubljanskim ubožcem, ako bi dobivali milodarov le od nemškega gledališča!

Kdo bo tržaški škof? „Slovenec“ je izvedel — kakor zatrja — od kompetentne strani, da je poreški škof Flapp izjavil, da nikakor ne vsprejme tržaške stolice, razun, če bi mu bilo naravnost zapovedano. Istotako da se brani tudi kanonik Kordač. Nekateri drugi imenujejo tudi Nemca Nagla iz Rima. Kdo ve, kdo bode prihodnji teden kandidat za tržaško škofijsko stolico.

Županova beseda. Iz liberalnih ust se čuje, da je Ivan Hribar že lani dal besedo, da ob novem letu odstopi od županstva, a Hribar tega ne stori. Hribar naj pojasni, koliko je na tem resnice, da bomo potem sodili o teh govoricah in o njegovi besedi.

Kongres kršč. socialistov na Dunaju je bil velikanski, tako da sta bili dve največji dvorani na Dunaju polni zborovalcev. Penižek je pa telefoniral Malovrhu, da je bil ta kongres brez posebnega pomena. Se ve, zborovalci so čvrsto govorili proti Münzelesu & Comp. to pa židom ni všeč.

Tatovi so se zadnji čas posebno lotili cerkva in župnišč. Poroča se nam o vlomih iz raznih krajev. V Ljubljani je tat odnesel puščico iz nunske in sv. Petra cerkve. V Železnikih je tat okradel znamenje, a izdal se je zdrobižem, privezali so mu orožniki puščico na hrbet in ga gnali v Loko. V Trbovljah je tat vlomil med božjo službo v župnišče in odnesel za kakih 500 kron vrednosti, vmes tudi za 60 kron raznih tolarjev. Kaj se klatijo ti ljudje okoli, ko bi bili lahko pri „Narodu“ za urednike!

† **Jožef Voglar.** V Sodražici so v sredo, 8. t. m., ob 10, v jutro pokopali dobrega, že toliko let ondi delujočega župnika J. Voglarja. Zbolel je po malem že pred meseci, ni več mogel popolnoma okrevati. Župnik Voglar je iz proslule hiše v Malem Naklu, kjer je zibelka tekla tolikrat imenovanemu zdravniku na petrograjskem dvoru: „dr. Karbonariju.“

Iz Smlednika. Na nobeni cesti v naši okolici morda ni toliko prometa, kakor na cesti iz Smlednika v Trboje. Vsaki ponedeljek romajo cele procesije ljudi iz Sirnič, Smlednika, Vodice, Zapog in Valburgu v Kranj na semenj, od nasprotne strani pa prihajajo zopet težki vozovi s hodi, namenjenim za tovarno v Medvodah! V kljub temu pa lahko rečemo, da tudi nobena cesta pri nas ni v tako slabem stanju, kakor ravno cesta iz Smlednika v Trboje in kakor čujemo tudi naprej v Voklo. Zjutraj, ko je vse zmrznjeno, mora jo človek udariti kar čez njive in travnike, ako si noče polomiti noge v zmrznjenih kolovozih (kolojnicah), še huje je pa, kadar je deževno vreme. Čudimo se le, da še nobeden ni obtičal v tem blatu! Zato si dovoljmo ponižno vprašanje: Kje pa je cestni odbor in njegov „slavni“ načelnik, župan Strupi? Vi, g. Strupi ste pred volitvami obsojali vse svoje protikandidate kot nesposobne za tako službo, ter prosili in beračili ste na vse strani, naj bi vendar volili zopet Vas! Pokažite toraj zdaj Vi svojo zmožnost, pokažite, da se Vam je šlo res za stvar in nikakor ne za te lepe kronice, katere vlečete kot načelnik cestnega odbora! Ta skromni opomin naj zadostuje za danes. Upamo, da si ga g. Strupi vzame k srcu, in se malo potruji ceste pregledati in ukreniti potrebno!

„Rdeči prapor“ piše v zadnji številki, „da so katoliški menihi pod nadškofom Forierjem plenili po kitajskih hišah, ter na ta način pridobljeno srebro naložili na vozove, ter pod varstvom francoskih vojakov, katerim so obljubili en del plena, spravili v varen kotiček; redovnice usmiljene sestre pa so vojakom delež plena v denarju izplačevale. Rimski misijonarji so na Kitajskem hujskali otroke proti starišem, može proti ženam, in obratno. Na ta način se jim je posrečilo marsikateri zakon razdreti.“ Te stavke smo prepisali iz zadnje številke „Rdečega praporja“, da čitatelji izpredvidijo, da je še v slovenski socijalni demokraciji precej sleparjev, ki se grdo lažejo.

Ustanovni shod hrvaške agrarne banke. Začetkom meseca se je vršil v dvorani nadškofijskega semenišča v Zagrebu ustanovni shod hrvaške poljedelske banke. S tem je izvršen važen sklep, ki ga je izvršil prvi hrv. kat. shod. Na skupščino je došlo okolu 80 akcijonarjev. Od akcijonarjev so podpisali mej drugim zagrebški stolni kapitelj ter škof Strossmayer po 100.000 K. nadškof Posilović 50.000 K. Shod je otvoril kanonik Pliverić, predsednikom je bil pa izvoljen dr. Amruš. Vsprejet je bančni statut, kakor ga je bil izdelal bivši sekcijssi načelnik Derenčin. V ravnateljstvo so bili izvoljeni: dr. Antolković, dr. Amruš, dr. Bauer, dr. Badaj, dr. Banjavčić, dr. Derenčin, župnik pl. Hadrović don Ivanišević, urednik „Kat. Lista“ Korenić, dalje kanonika Pliverić in Rubetić, naslovni škof dr. Voršak, dr. Neuman, Vojaković in dr.

Lep napredek kaže prva številka letošnjega leposlovnega in ilustrovanega lista „Dom in Sveta“. Sedanji petnajsti letnik tega izbornega leposlovnega lista bode izhajal, kakor kaže prva številka v kar najelegannejši moderni obliki. Poleg bogatega leposlovnega berila, preskrbljen je list tudi z množico prekrasnih ilustracij. Prva številka letošnjega leta prinaša 17 ilustracij. — „Dom in Svet“ izhaja vsakega prvega dne v mesecu na 64 velikih straneh. Prva številka XV. letnika ima naslednjo leposlovno vsebino: Nesrečno zlato! Povest. Spisal Bogdan Vened. — Svetonočne romance. Zložil Silvin Sardenko. — O tihih večerih... Spisal Ksaver Meško. — Trtje in povrtje. Zložil Anton Medved. — Akvilejska cerkev med Slovenci. Zgodovinska študija. Spisal dr. Jožef Gruden. — Na odru življenja. Drama v štirih dejanjih. Spisal Anton Medved. — Na mojem grobu. Zložil Anton Medved. — „Absalon ruši Svetovito tempelj.“ Zgodovinska beležka k sliki. Zapisal G. — Od Save do Bospora. Potopisni spomini. Napisal Ivan Knific. — Druga pomlad irskega naroda. Priobčil L. L. — Tináčka. Z naših gorá. Spisal Pavel Perko. — Književnost: Slovenska književnost. Knjige „Družbe sv. Mohorja“ za leto 1901: Zgodbe sv. pisma. Pamet in vera.

Umni kletar. — Knjiga za lahkomišelné ljudi. Roza Jelodvorska. — Hrvaška književnost. Foma Gordjejev. Trenutki. — Češka književnost. V pavučinách nervů. Klekání. Lyrické intermezzo. Písně a meditace. Povídky a feuilletony. Apostati. — Iz drugih književnosti. Valentin Vodnik der erste slovenische Dichter. Biographisches Lexicon des Kaiserthums Oesterreich. — Glasba. „Ave.“ Obrednik za organiste. — To in ono. Naše slike. — Oda papeža Leona XIII. ob začetku dvajsetega stoletja. Boj za ljubljansko vseučilišče. — Češki umetniki. „Česká akademie cisarfe a krale Františka Josefa pro vědi, slovesnost a umění.“ — Odlikovanje pisatelja. „Mučenístvo kristjanov v cirku Neronovem“. Antoni Maček. — Gališki zgodovinar Izider Šaranevič. Rusinsko vseučilišče v Lvovu. Ogrski Rusini. — Sin Tolstoj proti očetu Tolstemu. L. Andrejev. Kako se širi prosveta v Sibiriji. — Osrednja zveza slovenskih časnikarjev. Narodnosti v avstrijski armadi. — Novejši holandski pisatelj. Kako je nastala beseda „Lah“. Čemu neki kadimo? — Na platnicah prinaša „Dom in Svet“ narodno blago in šahove naloge, med in seratno prilogo so pa uvrstene ilustrovane smešnice. „Dom in Svet“, kakor nas je zopet prepričala ta številka, nima dolgovezne reklame in ne obljubuje nič bahato, ampak s svojo vsebino izpolnjuje nalogo leposlovnega in znanstvenega lista za Slovence. V nobeni slovenski družini, v nobenem slovenskem društvu naj bi ne manjkalo tega poštenega, krasnega lista! — „Dom in Svet“ izhaja prvega dne vsacega meseca. — Naročnina: 9 kron, za dijake 6 kron 80 h, za Ameriko 2 dolarja, za Italijo 11 lir, za Nemčijo 9 mark sprejema lastništvo in upravnništvo „Dom in Sveta“ v „Marjanišču“ v Ljubljani.

V Ameriko je odpotovalo lanskega leta z južnega kolodvora 4476 oseb. Mladencev, ki so se nameravali z izseljevanjem v Ameriko odtegniti vojaški dolžnosti, je bilo aretovanih 66. Tudi pet agentov, ki so ljudi izvajali v Ameriko, je bilo prijetih.

„Izvestja“ **Muzejskega društva za Kranjsko.** Vsebinska 5. in 6. sešitka. Razprave: 1. dr. Fr. Kos. Prvi nastop Slovencev v zgodovini. 2. V. Steska, Dolničarjeva ljubljanska kronika od 1660—1718 (konec). 3. Janko Barle, Ljubljanska škofija na tridentinskem zboru. 4. Janko Barle, Še nekaj doneskov o prepiru med križniki v Beli Krajini in kapitulom zagrebškimi. Mali zapiski. 1. M. Slekovec: Matija Kefer, župnik v Kranju. 2. A. K.: Črtica o nekdanjih svobosčinah kranjske duhovščine pred sodišči. 3. Slovestvo. A. K.: Rusi o slovenski književnosti. — „Slovanske starožitnosti“, sp. dr. Lubor Niederle. — „Voditelj v bogoslovnih vedah“. — S tem je zvršen najstari letnik „Izvestij“ pod uredništvom g. Antona Koblarja.

Dijaško podporno društvo za slovenske visokošolce v Pragi so ustanovili nekateri plemeniti gospodje z namenom, da se podpira študiranje slovenskih študentov na ondotnih visokih šolah. To društvo bi omogočilo revnejšim slovenskim dijakom prihajati v kar najobilnejšem številu na visoke šole v Prago. Odbor se obrača na slovensko javnost, na slovenske korporacije in posameznike z iskreno prošnjo, da mu ponudijo gmotne pomoči v obilni meri: kajti gre se za dobro in važno stvar! Podpora od doma ne teži, ampak veseli in tolaži tiste, kateri jo potrebujejo. Ker pa slovenski visokošolci v Pragi ne morejo dobiti slovenske ustanove, jih je treba tembolj podpirati. Vsak podpiraj po svoji moči! Darovi in prispevki naj se pošiljajo na naslov: „J. U. Dr. Jos. Dttel z Hvozdomilu, advokát v Praze-Vinohrady, Palackého tř. č. 8.“ — dopisi in druge stvari pa za sedaj gosp. Fr. Tomšiču, nadinženeru v Pragi, Spálená ulice 24. V Pragi, meseca januarja 1902. Adolf Černý, redaktor „Slov. Přehledu“; J. U. Dr. J. Ettel, advokát; J. U. Dr. Boh. Franta, dežel svetnik; Josef Germ, akad. slikar; J. Vl. Hráský, redni profesor na češki tehniki; M & Ch. Gr. Karel Chodounský, c. kr. univ. profesor, predsednik češke podružnice slov. plan. društva; Gr. Sporn, revident c. kr. drž. železnic; J. U. Dr. Josef Scheiner, advokát, predsednik Slovanskega Kluba; Fr. Tomšič, nadinžener; Radoslav Vidic, c. kr.

nadkomisar; Ph. Dr. Ivan Žmauc, amanuensis univ. knjigarne.

Drobne novice. Poročil se je na Dunaju gosp. Anton Foerster, klavirski virtuoz iz Berolina, z gospo Antoinetto vdovelo Šabec iz Trsta, hčerjo senatnega prezidenta najvišjega sodnega dvora Filipa Abrama in istega šoproke Izabele. — Zaročil se je g. Teodor Crnković, knjigovodja „Dioničke tiskare“ v Zagrebu, z gđ. Amalijo Rudolf na Reki. Čestitamo. — Rudnik pri Sv. Ani nad Tržičem se ne opusti, pač pa znatno omeji delo v njem, ker je odpuščenih več delavcev in nadzornikov. — Shoda obrtnikov je priredila v nedeljo in v pondeljek tukajšnja čevljarska zadruga v Kranju in Tržiču. — Shod državnih slug iz raznih krajev se je vršil te dni na Dunaju. Baval se je s stanovskimi zadevami državnih slug. — Velika osuševalna dela na ljubljanskem barju se prično prihodnje leto. Še letos se bode deželni zbor baval z dotičnimi predlogami. Struga Ljubljani se znatno poniža. Ob Ljubljani se pa zgrade močni zidovi. — Umrl je na Reki dne 8. januarja č. g. O. Avguštin Belec, kapucin. Pokojnik je bil rojen v Vurbergu na Štajarskem 21. julija 1830. — V čilensko armado je kot častnik vstopil, kakor poročajo listi, Ljubljancin g. Egon Mosché, ki se je udeležil tudi burske vojske in bil od Angležev ujet. — Iz službe so odpustili znanega soc. dem. Kmetica. — Splošen razpis del pri bobinskem predoru se objavi v drugi polovici tega meseca. — Za spremembo občinskega volivnega reda na Štajarskem se je oglasila občina Marijino Celje, ki zahteva tajne pismene volitve. — Telefon v Celju so otvorili dne 1. januarja. — Na Vestfalsko je odšlo lani iz litijskega okraja 365 oseb. — Umrl je 6. t. m. na Jesenicah pri Veliki Dolini dr. Namorš, zdravnik in veleposesnik. — Železni-ki minister dr. pl. Wittek je v nedeljo v družbi sekcijskega šefa Wurmba in višjega stavbenega svetnika Hannacha ogledal si pri Hrušici dela pri predoru skozi Karavanke. V pondeljek je bil železniški minister v Bobinski Bistrici. — Dne 4. t. m. zvečer zasvetili sta v Kranju prvi električni obločnici, kateri je gosp. Kreuzberger napravil na svoji hiši. — Kočarica Marija Ratajc iz Jezera, okraj Trebnje, in njeni dve hčeri so se 4. t. m. kregale. Mož ene hčere vrgel je med prepirajoče ženske kamen, da bi jih razdružil. Kamen je zadel Marijo Ratajc na glavi in ji tako prebil črepinjo, da je še isto noč umrla. — Italijanska realna gimnazija se ustanovi v Gorici. — V Medvejci pri laškem Vidmu se je obesil nek 13letni deček Valentin Felcaro. — Na Brezjah je bilo zadnje leto 2388 svetih maš in krog 45.000 svetih obhajil. — Kap zadela je g. Jos. Nollija, člana slovenske opere in odgov. urednika „Narodovega“. Govorili ne more več. — Slovenec bo proglašen blaženim. Iz Rima prihaja naslednja vest: Kardinal Martinelli deluje na to, da se bo kmalu pričela obravnava za proglašenje blaženim — ameriškega škofa Friderika Baraga. Slovenec Friderik Irenej Baraga se je porodil dne 29. junija 1797 v Gradiču Malavas v župniji Dobrnice na Dolejskem od Janeza Nep. Baraga in matere Marije Katarina pl. Jenčič. — Znani angleški general Buller je 1. t. m. obiskal Opatijo in Reko. — Poroka nadvojvodinje Elizabete, ki je bila določena na dan 27. t. m., se bo vršila vsled najnovejših odločb že 23. t. m. — Zaročil se je učitelj v Št. Vidu gosp. Žebre z učiteljico gđ. Jerico Žen. — V Postojni se je čutilo v četrtek zvečer rahlo zemeljsko tresenje 10 minut pred 9. uro. Ob tričetrt na 10. uro pa je bil nekoliko močnejši potres, ki ga je spremljalo zamolklo podzemsko bobnenje. Tudi v Ljubljani so nekateri slišali podzemsko bobnenje. — Iz Celja se poroča, da je znani Zabukovšek s Ponikve bil pred sodiščem v Celju zaradi javnega nasilstva obsojen na en mesec ječe, popoostrene s postom vsakih 14 dni. — Zmagala je pri občinskih volitvah v Novi Cerkvi pri Celju katol.-narodna stranka proti nemškutarski stranki „Štajerčevi“. — Zgradbo mestne realke v Idriji razpisuje županstvo do 20. t. m. — Novo mlekarnico so ustanovili v Starem selu pri Kobaridu. — Nova posojilnica se je osnovala za Škofiče, Logovas, Otok in Št. Ilj na Koroškem. — Pokopali so v Tržiču upokojenega davkarja g. Inocenta Crobatha. — Samomor orožnika. 30letni postajnačelnik v Divači, g. Val. Žnideršič, se je mi-

nuli torek ustrelil v tamošnji kasarni. — V Zerkojih pri Mariboru so v Dravi našli truplo infanterijskega vodje Mihaela Filipiča doma iz Male Nedelje.

Razne stvari.

Odvetniška zbornica za Češko je sklenila po ostrih napadih na pravosodnega ministra Spensa, ki je hotel nekoliko potipati odvetniške ekspensare, da se mora izvoliti kolikor mogoče energično načelstvo. No, gotovo je, da se nobenemu stanu na svetu boljše ne godi, kakor odvetniškemu.

Učitelji v liberalni Italiji. Blažena Italija je oni raj, kjer se v največji meri šopiri liberalizem. Liberalci raznih dežel kažejo čisto v svetno italijansko šolo kot vzgled drugim državam in v posnemo. Kako „sijajno“ je pa italijansko učiteljstvo za slučaj starosti preskrbljeno, priča vzgled, katerega navaja v Milanu izhajajoči učiteljski list „Corriere delle maestre“. L. 1896 prisilila je občinska uprava v Nevionu s pomočjo šolskega nadzorstva brez disciplinarnega postopanja s raznimi obeti pokojnine 70 letno učiteljico Vincencijo Garibaldi v Neironu zapustiti svojo službo. Garibaldi služila je 30 let kot učiteljica v različnih krajih in sedaj v svoji starosti ni mogla dobiti več nobenega mesta. Ko l. 1897 tudi ni dobila še nobene službe, prositi je pričela za pokojnino. Toda sedaj pričel se je zanjo pravi križev pot. Zakon namreč predpisuje, da morajo biti prošnji za umirovljenje priložena potrdila. Navadni imenovani dekreti niso zadostovali, zahtevalo se je pobotnic o izplačanih plačah in da bi si to revica pribavila ni bilo lahko delo, ker revica je služila v 11 šolah v petih provincijah. Akoravno revna, stara in boleha, pisarila je revica na prefekte, župane in občinske tajnike za potrebne priloge, toda odgovorili niso vsi in radi nezadostnih prilog odklonila se je njena prošnja za umirovljenje. Podpirana od blagih dobrotnikov podala se je v Rim, hodila je okrog ministrov, šolskih oblastij in šolskih društev in melodovala za pomoč, toda zaman. V nekem ženskem samostanu dali so ji nekaj časa prosto oskrb, toda bila je preponosna in dobila je službo postrežnice v podpornem društvu rimskih ljudskošolskih učiteljev. Odslovili so jo tudi tam. Končno bila je primorana prijeti za beraško palico in kot tako jo je aretirala policija in bila je celo sodnijsko kaznovala. Tako skrbi za učiteljstvo moderna liberalna Italija.

Konec sveta. Zopet strašijo vesti o koncu sveta. Vesti prihajajo iz Kalifornije in sicer iz Lickovega observatorija. Gospodje v observatoriju pravijo, da so opazili solnce šeste veličine, katerega so imenovali „Grom bridge“. Ta stvar se premika v siloviti hitrosti 240 kilometrov v sekundi in sicer naravnost proti naši zemlji. To trdijo gospodje v Lick observatoriju, češ, da so posneli to iz raznih fotografij. Koliko daleč od zemlje je še ta sovražnik našega sveta? Žalibog tega ne povedo gospodje iz Kalifornije. Mogoče tudi „Grom bridge“ tek spremeni, kakor se je vedno ob sličnih prorokovanjih zgodilo, in se namestu v našo zemljo zaleti kam drugam.

Mrlič v zaboju. Na železnični postaji Mako na Ogerskem začutili so skladiščni delavci močan mrtvaški duh. Preiskali so vse v skladišču se nahajajoče zavoje in odprli zabojo z napisom „stara obleka“. Grozen prizor se jim je nudil! V zaboju je ležal že gnil mrlič moškega spola s sivimi lasmi. Poizvedbe so dognale, da je tako poslal posestnik Hayda z napačnim napisom svojega umrlega očeta, da si prihrani pogrebne stroške po železnici v Mako. Oče obiskal je namreč svojega sina v Temešvaru, kjer je oče obolel in umrl. Sin je očetovo smrt zakril in oddal zabojo na kolodvoru v Temešvaru. Peter Hayda je sedaj zaprt in se bode kaznoval, ker je železnico z napačno napovedjo ogoljufal.

Modri sprevodnik. Na neki mali lokalni železnicini mogel nek potnik dobiti več prostora v III. razredu, za katerega je vozni list plačal in radi tega se je vsedel v II. razred. Ko pride sprevodnik prešpati vožne listke strogo vpraša potnika, zakaj se ne vozi tam, kjer ima plačano vožnjo. Ko mu popotnik razjasni, da ni bilo niti najmanjšega prostora več v III. razredu,

vzame sprevodnik mirno blazino raz klopi in s strogo uradnim obrazom pravi popotniku: No, sedaj pa le sedite, ker sedaj se ne vozite več v drugem, marveč v tretjem razredu.

Bogataši v Berolinu. V Berolinu je 14 oseb državnim oblastim naznanilo nad 1 milijon letnih dohodkov. 21 družb je imelo tudi nad 1 milijon letnih dohodkov. Nad 500.000 letnih dohodkov napovedalo je 35 oseb in 16 družb, 100 oseb in 28 družb napovedalo je letnih dohodkov 250.000 do 500.000! Več ko 40.000, napovedalo je davčnim oblastim 2289 revežev.

Zrakoplov — kmalu nič novega. Neprestano zanimanje občinstva za zrakoplov s katerim se bode možno voziti po zraku, napotilo je nekega Amerikanca, da se je resno začel baviti z mislijo, kako omogočiti občinstvu ta užitek in pri tem sam zaslužiti par milijonov; za vzorec vzel je zrakoplov, ki ga je kot iznajdbo izdelal Fracoz Santos Dumont ter z njim pred očmi tisoče in tisoče broječih oseb delal poskuse, da je nekterikrat plaval z njim ob višku dobro znanega Eifelovega stolpa, ki stoji v Parizu, kot ogromni ostanek predzadnje pariške razstave. Ta vzorec spopolnil je nekoliko in sedaj izdeluje neka ondota tovarna te zrakoplove, Balon pri zrakoplovu dolg je 75 čevljev. Spodnji del, to je ladjica znaša 50 čevljev dolžine in je narejena iz aluminijuma zaradi tega, da je zelo lahka. Goni pa ta zrakoplov motor, ki je kurjen s petroljem. Zrakoplov je narejen tako, da nosi 1499 kg. teže brez svoje in stane sedaj za enkrat 19.000 kron. Naročilo si ga je samo par milijonarjev. No, kakor vsaka stvar postane s časoma bolj navadna, in s tem ceneja, upati je — seveda po ameriških poročilih, da ni več daleč tisti čas, ko bodo zrakoplavi frčali po zraku kakor železnice po zemlji.

Dewet in angleški ujetniki. Del Ost Kent polka je zasledoval Deweta. Nenadoma pa je Dewet Angleže napadel in več Angležev ujel. Več težko ranjenih Angležev spravili so Buri v svojo bolnico in ujeti zdravi Angleži morali so jim streči. Drugi dan sta Botha in Dewet obiskala ranjene Angleže. Botha je kadil smodko, Dewet pa je mogočno pušil tobak iz velikanske pipe. Nek ranjen Anglež, zagledavši Deweta, skočil je v postelji kvišku in zakričal Dewetu: „Ti prebiti Nizozemec, vsemu si ti kriv.“ Dewet je vzel pipo iz ust in mu dejal: „Vesel bodi prijatelj, da tukaj mirno ležiš, med tem, ko se morajo boljši ljudje od tebe boriti na bojiščih, toda počakaj, ko ozdraviš, naučil te bodem plešati.“ Obrnil se je Dewet k drugemu vojaku in ga vprašal, če mu more s čim postreči. Tomy zaželel je tobaka in žveplenk, kar mu je Dewet rad dal. Čez nekaj dni potem je Dewet Angleže zopet spustil. V štirinajstih dneh bil je Tomy na lovu za Dewetom in bil je od Burov drugič vjet. Na čelu je dobil veliko rano. Ko se je zavedel, obvezaval mu je Dewet ravno z žepno ruto rano. Dewet je iznenaden rekel: „Oh, prijatelj, midva sva že znanca. Aha, ti si tisti, ki sem ga pred tremi tedni ujel in te potem spustil, no, prijatelj, bodi previden in ne pusti se zopet ujeti, ker mogoče bo, da ne bodem prihodnjič imel pri sebi niti tobaka, niti žepnega robca.“

Časih je dobro, ako se človek opozori, kaj je koristnega zamudil in kaj uspešnega je opustil. Že deset let se jako mnoge rodbine v svoj prid drže nove uvedbe, ki je za vsakdanjo kavino mizo jako važna, in te rodbine jo trajno upoštevajo. Ali še vedno je treba vsako gospodinjo in mater opozarjati na to, da dandanes povsod kar najvspešneje uvedena Kathreinerjeva Kneippova sladna kava kot primes zrnati kavi bistveno oplemenituje okus, da pa tudi, kar je vendar zelo važno, kavo dela zdravju prikladno. Že za navadni pojem pač ni vzornejše zmesi, nego je ta, ki spaja prijetni in priljubljeni okus zrnate kave z zdravstvenimi prednostmi našega domačega sadu, kakor stori to na tako neprešežen način uprav Kathreinerjeva Kneippova sladna kava. Tej gre nadalje ta brezprimerna prednost, da ima tudi „čista“, to je brez primesi zrnate kave, jako prijeten okus po kavi; zato jo kot najboljši nadomestek priporočajo tam, kjer je zrnata kava zdravniško prepovedana. Vendar pa se nikoli dovolj ne opozarja na to, da gredo

sami „pristni“ Kathreinerjevi kavi v pravih izvornih Kathreinerjevih zavojih vse našete prednosti. Teh ne more nikoli imeti ono vedno se ponavljajoče ponarejeno blago in tako zvano „odprto blago“, ki ni nikdar nič drugega nego oprazen ječmen ali slad.

Iz šole. Nadzornik pride v šolo. Učitelj vpraša učenca: „Koliko je tri in štiri?“ — „Šest“ — „Ne!“ — „Osem!“ — „Napačno.“ — Učenec (bojazljivo): „Petnajst!“ Učitelj pogleda jezno nadzornika. „Dovolite!“ — pravi nadzornik, „ti imaš tri žemlje in jaz ti dam še eno, koliko jih imaš potem?“ — „Štiri.“ — „Dobro, jaz ti dam še eno, koliko jih imaš?“ — „Zadosti!“

OBRTNI VESTNIK.

Urejuje Ivan Kregar.

Kredit in obrtnik.

Mali obrtniki, posebno pri nas na Slovenskem, prihajajo iz revnejših slojev. Malo je obrtnikov, da bi dobili kako večjo podporo od doma. Kot pomočniki si tudi ne prihranijo veliko, vsaj se jim nudijo razni stroški. Ko postane kak pomočnik samostojen mojster, navadno je, da išče na posodo denar, išče kredita. Tudi pozneje potrebuje obrtnik kredita, posebno, ako prevzame kako večje delo. Stranke same večkrat ne dajo predujema, ali pa sploh nimajo dovolj denarja, treba je torej na plačilo čakati. Ako obrtnik prosi v kaki posojilnici, mora imeti poroka, včasih po več porokov. Kdor ima prijatelje ali znance je dobro, a veliko jih je, ki padejo v oderuške roke, in tem je gorje.

Zato mora obrtni stan z veseljem pozdraviti nasvet, kateri se je sprožil pri proračunski razpravi v drž. zbornici. Predlog meri na to, naj bi poštne hranilnice pospeševale kredit malega obrtnika. Treba bi bilo obstoječim pravilom poštne hranilnice dodati paragraf, kateri bi določal o pospeševanju kredita napram mali obrti. Naloga poštne hranilnice ne bi smela biti, denar, kateri je po vseh krajih nabran, nalagati na borzi na razne vrednostne papirje, vsaj en del tega denarja bi moral zopet nazaj med ljudstvo. Poštna hranilnica bi morala oddati vsaj en del nabranega denarja po nizki ceni raznim strokovnim obrtnim in kmečkim zadrugam, te bi ga pa potem svojim članom oddajale proti primernemu poroštvu. Izkoriščevanje bi bilo izključeno. Zadrugniki pa se poznajo že toliko, da vedo komu zaupati. S tem bi poštna hranilnica storila veliko dobrega. Obrtnik in kmet bi dobila ceneje denar, gotovo bi se promet povzdignil, država bi pa na ugledu pridobila, ako bi se ta dva stanova gospodarsko ojačila.

V majhni Belgiji je v tekočem računu in zvezi s pošno hranilnico 24.138 občin in javnih korporacij. Vsako leto napravi ta zveza 678,191,625 frankov prometa. Proti zastavi raznih vrednostnih papirjev je belgijska poštna hranilnica leta 1900 v 10.228 slučajih dovolila posojila proti nizkim obrestim svoto 183,123.470 frankov. V Belgiji obstoji 265 kmečkih posojilniških blagajni 196 tacihi blagajni je v zvezi s pošno hranilnico. In konec leta 1900 so imele te blagajne na tekočem računu posojila 2,681.932 frankov, na vložnih knjižicah pa 474.833 naloženega kapitala. Tudi kmečke zadruge belgijska poštna hranilnica dobro podpira. V zadnjem letu je v 227 slučajih dovolila svoto 1,296.105 frankov. Skupna svota, katero ima belgijska poštna hranilnica za tirjati od kmečkih zadrug znašala je 1900 leta 5.375.821 frankov. Lepo svoto 35,570.374 frankov dovolila je tudi belgijska poštna hranilnica sto kreditnim zadrugam in šestindvajsetim stavbinskim društvom za zidanje delavskih hiš. Tako se podpira v majhni Belgiji obrtnika in kmetija!

Kmet, obrtnik in trgovec dobi po ceni denar, ni čuda torej, da se potem taka država vsestransko okrepi. Kar je mogoče v majhni Belgiji, to bi se lahko zgodilo v naši veliki Avstriji. Treba je samo žilavih rok, katere to krepko poprimejo in izpeljejo. Ustanovitelj poštne hranilnice Koh upeljal je promet s čeki pri poštni

hranilnici, pri tem pa se ni veliko oziral na posebno podlago zakona, ni stavil predlogov in ni povpraševal, marveč Koh je videl kaj je potrebno, da služi ljudstvu v korist in upeljal je stvar. Radi tega čina odslovil je tačasni minister dunajski Koh iz službe. Koh je šel v Turčijo, dobil je službo, kmalu so spoznali njegovo energijo in nadarjenost, kajti pomagal je krepko reformirati starokopitne turške razmere. Ako bi ta mož tako krepko ne posegel v naše razmere, mogoče bi še danes ne imeli v Avstriji plačevanja s čeki pri poštah hranilnicah. Židje na borzi itd. bi še skrbeli ustanavljati razne banke češ, „to je potrebno“. Oderuštvu bi še bolj cvetelo.

Kakor se je upeljal promet s poštami čeki, ravno na tak energičen način naj se napravi, da bode poštna hranilnica pospeševala kredit obrtnemu, kmečkemu in trgovskemu stanu. Živimo sicer v starokopitni Avstriji, birokracija podpirana od strani gotovega časopisja prevladuje in se upira vsem novim naredbam posebno pri reformiranju obrtnega in kmečkega stanu, a konec teh razmer mora priti.

Kar imajo v družih državah praktično že desetletja, je pri nam komaj na papirju in to je čudno za „kulturno“ Avstrijo. Pripoznamo, da tudi žalostne parlamentarne razmere ne dopuščajo hitre rešitve raznih akutnih vprašanj, vendar misel, kako znatno odpomoči obrtnemu in kmečkemu stanu, se je že sprožilo. G. drž. poslance prosimo, da se za stvar zavzamejo in pospešujejo hitro rešitve te zadeve. Obrtniki, kmetje in sploh ljudstvo jim bo hvaležno!

Domača obrt. Ključarska tvrdka Žabkar je pretečen teden oddala voz, s katerim bodo po tiru električne železnice topili sneg s pomočjo soli. Voz teče po tiru in je jako solidno izdelan. Ravno ista tvrdka napravila je pa veliko turbino za električno razsvetljavo mesta Kranja. Pri poskušnji se je pokazalo, da je delo izborna in hvali svojega mojstra.

Iz Idrije. Krivice, ki se gode obrtnikom, so neznosne. Žalost in srd mora navdajati rokodelca, ko gre mimo trgovskih izložb in ko vidi tam vse napolnjeno s čevlji, obleko, klobuki itd. vse tovarniško delo. Človek bi mislil, ko gre mimo teh prodajalnic, da so v prodajalnici kaki rokodelci, ali motil bi se. To so same trgovine z mešanim blagom. Nič ne premisljajo, koliko uzamejo s takim postopanjem obrtnikom že itak bornega zaslužka in vsled tega najbolj varnemu obrtniku ni mogoče toliko prihraniti, da bi se preživel v starih letih, ko obnemore, med tem ko vidimo, kako si nekateri trgovci hiše grade in imajo vsega v izobilju. Gg. obrtniki! Kadar vam stranke prineso popravljat tako delo iz trgovskih prodajalnic, le tja ga pošljite k trgovcu, on naj popravlja! Ako se čuti sposobnega, da prodaja čevlje, obleko, klobuke in drugo, kar spada v rokodelčevo področje, naj tudi zna isto popraviti, saj od popravila mi itak nič nimamo. Treba bo res, da tudi mi obrtniki storimo kaj za izboljšanje svojega stanja, kajti samo tarnanje in tožbe, da se nam slabo godi, ne bode nič pomagalo. Pustimo že enkrat brezbriznost, pogledjmo kaj se godi okoli nas! Ne delajmo samo z rokami ampak tudi z umom. Prazen je izgovor, kdor bi se tolažil s tem, češ: „Meni se še ni treba bati, imam dobre odjemalce itd.“, kajti pri tem ne bo ostalo. Prišli bodo za nas še bolj kritični časi, čedalje bolj se nam bo treba boriti proti velikemu kapitalu. Treba je, da se z močjo v bran postavimo proti veliki tovarniški konkurenci s tem, da se poslužujemo vsakovrstnih strojev. Ali s čim naj kupimo toliko strojev? To je za posameznika nemogoče, ker nima za to potrebnega kapitala. Treba je, da se združimo v strokovne zadruge, (posebno bi bilo to tam lahko, koder je več mojsirov ene stroke) in da si skupno nakupujemo, delamo in skupno svoje izdelke prodajamo. Država in dežela naj bi nas podpirale s tem, da bi nam pripomogle nabaviti si potrebnih strojev in surovin. Le tako pridemo obrtniki do boljše eksistence.

Desetletnica. Strokovni list avstrijskih pekov „Austria“ praznuje letos desetletnico svojega obstanka. List je jako poučen in je zelo razširjen, posebno v Avstriji, Nemčiji in Rusiji, tudi v Ameriko se veliko izvodov pošilja.

Amerikanska industrija obuval. Industrija v Ameriki silno hitro napreduje. Najnovejša tehnika to omogočuje. Industrija obuval je ena prvih, katera se je v zadnjem času povzpela do vrhunca. Amerika veliko več izdelava, nego potrebuje, naravno je torej, da išče trgov za svoje izdelke. Še pred nedavnim časom ji je pošiljala Angleška država in zakladala Ameriko z obuvali, ker je tudi na Angleškem industrija za obuvala zele razvita, a danes je ravno narobe. Amerikanska industrija skuša spodriniti angleško na celi črti. Deloma se je Američanom to že posrečilo. Leta 1898 so združene države severne Amerike eksportirale raznih obuval v vrednosti 405.088 funt sterlingov (funt sterling ima 20 K 14 h vrednosti našega denarja) leta 1899 se je eksport povzdignil na svoto 764.257 funt sterlingov in leta 1900 na 963.803 funt šterl. Na Angleško je leta 1900 Amerika eksportirala obuval v vrednosti 228.058 funt sterlingov v zahodno Indijo za 119.355 funt sterlingov in v Avstralijo za 278.587 funt šterl. Tudi Južno Afriko si američanski industrijalci za obuvala v kratkem pridobijo. Prednost američanskih industrijalcev obuval ne obstoji od nakupovanju cenih surovin. Veliko kož importirajo, od katerih pa morajo plačati 15 odstotkov colnine, računano od skupne vrednosti. Večje plače delavcem, troški za prevažanje surovin in vse drugo, kar je pri izdelavi potrebno, pokrijejo stroji, kateri omogočujejo hitro in ceno izdelavo. Na ta način lahko konkurirajo industrijalcem raznih drugih držav. Pripomoček je Amerikanom najnovejša tehnika, katero zlasti industrijalci obuval izrabljajo. Tudi se usnje v Ameriki vsled nove tehnike veliko ceneje izdeluje, nego v družih državah. Izdelava usnja je strogo ločena, tako n. pr. ena tovarna izdeluje samo podplate, druga zopet samo fino usnje itd. Tovarna za fino usnje ima po navadi do 550 delavcev, na dan izdelava 900 konjskih in 700 telečjih kož. Industrijci za izdelovanje usnja in obuval preskrbljeni sta z najboljšimi stroji. Samo usnje za zgornji del obuval se reže ročno, vse drugo napravijo stroji. Vsak čevljev gre skozi več strojev, vendar je izdelava tako hitra, da izdelava 300 do 500 delavcev vsak dan 1500 do 3000 parov čevljev. Delavni čas traja 7 ur. Vsak delavec je pri svojem stroju, eden ne izdelava nobenega čevlja, ročno delo obuval je že popolnoma neznano v Ameriki. Organizacija v taki tovarni je vzorna. Tovarne za obuvala so v pet in šest nadstropji grajene, v najvišjem nadstropju prirezujejo usnje, potem gre od nadstropja v nadstropje, v prtiličju je čevljev gotov. Američanski industrijalci obuval hočejo za svoje izdelke v prvi vrsti vse južne Ameriške in evropske trge pridobiti. V Mehiki napravijo v kratkem tovarno, v kateri se bode vsak dan izdelalo 2500 parov čevljev. Interesovani krogi agitirajo, da se 15 odstotno colnino za kože odpravi in čuje se, da v kratkem to dosežejo. Središče industrije obuval je Boston, tudi se pa še na zahodu zidajo tovarne za izdelavo usnja in obuval. V Čikagi so se ustanovile najpreje tovarne za izdelavo usnja, a takoj potem tovarne za izdelavo obuval. Američanski industrijalci, oziroma družbe, sklenili so, po celem svetu napraviti prodajalne obuval, in upajo na ta način spečati svoje številne izdelke. Ogromni kapital jim to omogočuje. Ako se to uresniči, jasno je, da bodo čevljarsko obrt če ne popolnoma, pa vsaj deloma uničili.

Obrtno vprašanje in kršč. socialna stranka na Dunaju. Pretekla praznika 5. in 6. januarja t. l. zborovala je nižjeavstrijska kršč. soc. stranka na Dunaju. Med drugimi vprašanji govorilo se je tudi o „obrotnem vprašanju“. Govorila sta: dr. Weiskirchner in tajnik druge zveze obrtnih zadrug dunajskih poslanec Schneider. Prvi govornik je našteval vzroke, kateri tlačijo obrtni stan, ojstro je prijel židovsko časopisje, katero se vedno poteguje za veliki kapital, a za malega obrtnika nima niti vrstice na razpolago. Povdarjal je, da se mora upeljati pri vseh obrtnih skušnjah sposobnosti posebno pa varstvo stavbinskemu obrtniku. Drugi govornik omenjal je gibanje avstrijskih obrtnikov zadnjih dvajset let. O premembni obrtnega reda se je jako resko izrekel. Našteval je razne stranke, kako stališče zavzemajo nasproti obrtni-

nikom, govoril je tudi o colnini in pozival obrtnike na krepko organizacijo.

Kineški pek. V majhnem mestu Götzingen na Badenskem, napravil je nek pekovski mojster sledečo reklamo: Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem v hiši Jurija Daubenger'ja otvoril svojo pekarno in izdelujem po kineški šegi. Juli Götzingen, kineški pek.

Industrija. Velika industrija se v Nemčiji krepko razvija, posebno se po vseh mestih grade električne železnice. 1. septembra 1900 je bilo v 99. mestih dodelano elek. omrežje in v javnem prometu, v 28. mestih so se še zidale električne železnice. Skupna dolžina teh železnic znaša 2668 km, dalje vozi 5994 električnih motorjev in 3962 voz, kateri se pripnejo motorjem za prevažanje oseb. Vsa večja mesta skušajo podaljšati proge in gotovo je, da se sčasoma te proge popolnoma zvežejo. Poskušali so tudi v zadnjem času ter prišli do zaključka, da se z električno železnico hitreje in brez nevarnosti vozi, ker je električni motor mogoče veliko preje ustaviti nego navadno lokomotivo. Najvišjo hitrost električne železnice, katero so dosegli, je 160 do 162 km. v eni uri, a zaključek je tudi ta, da je električna železnica 10 % cenejša nego parna.

GLASNIK.

Delavska tajništva.

Zadnja leta se tu in tam tudi po slovenskih listih čita o delavskih tajništvih in nekaj se jih je že tudi v Avstriji ustanovilo. Da se bodo delavci in njih prijatelji poučili o dolžnostih in o socialni važnosti delavskih tajništev, ta namen hoče izvršiti današnji „Glasnik“.

V drugi polovici preteklega stoletja je bilo izdanih v raznih evropskih državah več delavstva se tiče postav. Rodila je te postav krščanska pravičnost na jedni in na drugi strani liberalni strah pred delavstvom. Dobili smo zavarovanje delavcev na slučaj bolezni in na slučaj nezgod, kateri dve postavi ste precej važen činitelj v delavskem življenju. Pride pa delavec lahko tudi v položaj, da potrebuje pravnega sveta, Bodisi pri ženitvi, kot vojak in kot državljan, in sploh, saj ima navaden človek dostikrat opraviti z slavnimi paragrafi različnih postav. Kaj se hoče, je že tako, človeštvo je uklenjeno v okove najrazličnejših postav tako, da se dostikrat najboljši advokat v tej mešanici šele po dolgem proučevanju izpozna.

Želja po cenenem pravnem svetu je naraščala med delavstvom, čimbolj se je širila v delavskih krogih delavska zavest. Lahko umevno in čisto naravno je to. Zahtevati od delavca pač nihče ne more, da bi se delavec v svojem prostem času učil postav in vendar so te, kakor smo že videli, zanj velike važnosti. Zlasti kadar delavci obole ali se ponesrečijo ali kadar se postarajo, potrebujejo dostikrat brezplačnega sveta in pomoči.

Postave, s katerimi je delavsko zavarovanje urejeno, so na marsikaterih mestih nejasne in celo strokovnjakom težko umljive in tudi, kakor že rečeno, ni pač od navadnega človeka zahtevati, naj bi jih razumel. Čim bolj so se delavske zavarovalnice udomačile, prišlo je dostikrat in še pride do razpora med člani in zavarovalnicami bolniške blagajne, zavarovalnice za slučaj nezgod itd., itd.) Vodstva postopajo in morajo v smislu zadevnih zakonov postopati strogo in varovati fiskalno, denarno stališče zavodov, osobito še, če se utihotapijo še politiski predsodki. Saj imamo v tem skušenj dovolj. Delavec je prisiljen dostikrat nastopiti pot pritožbe in tudi dostikrat prošnje. Sam pa tudi morebiti ne zna pisati ali če tudi zna, kaj mu to pomaga, če vlog sam sestaviti ne zna. Pa tudi v izvanrednih slučajih, ob odpustitvah, stvarkah in brezposelnosti potrebuje delavec sveta in pomoči. Delavci in njih prijatelji so torej premišljevali in stvar razpravljali. Stvar pridobila si je čimdalje več tal. Ustanovilo se je v Švici l. 1887. prvo delavsko tajništvo z državno pripomočjo letnih 5000 frankov, pozneje 10.000 in 25.000 frankov. Glavni delokrog istega je pravni svet

in poslovanje, seveda brezplačno, v socialno-politiških vprašanjih, osobito v vprašanjih, tiče oih se delavskega zavarovanja; nadalje tudi sodelovanje pri sestavi delavske statistike. Na Nemškem je bilo ustanovljeno od strokovnih društev prvo delavsko tajništvo v Nürnbergu in sicer z raznimi podružnicami 1. marca 1897., ustanovljeno je bilo tajništvo v Stuttgartu leta 1898., v Monakovem in Hanovru koncem l. 1898. od občinskega sveta v Ulmu. Tudi Berlin, Frankobrod in Hamburg imajo delavska tajništva in tudi drugod.

Posla imajo pa tudi tajništva ogromno. V Monakovem moralo je skrčiti tajništvo uradne ure radi tega, da so se mogle različne uloge izdelati.

Navesti hočemo kot zgled Monakovsko od katoliškega centra ustanovljeno „ljudsko pisarno“. „Ljudska pisarna“ ima nad 20.000 članov. Leta 1897. je dala „pisarna“ 11.830 ustnih in 1444 pismenih svetov, skupaj torej 13.277, v l. 1896. pa 8380 svetov; te številke kažejo, kako zanimanje je vladalo mej delavstvom za pisarno. Največkrat so stranke iskale sveta in pomoči v delavsko-zavarovalnih vprašanjih in v kazenskih stvareh, kakor tudi sveta za odpust kaznij, oziroma njih nasledkov milostnim potom. Vlog. prošenj in pritožeb je ljudska pisarna vložila 2793. Rešilo se je pa tudi več zemljiškoknjižnih, pokojninskih, zapuščinskih, domovinskih, ženitninskih in vojaških zadev. Monakovska ljudska pisarna daje svete le svojim članom in sicer, kar je popolnoma prav, zastonj. Letna članarina (60 vin.) je pa istinito tako majhna, da skoro ne pride v poštev.

Piscu tega članka ugaja ime „ljudska pisarna“ bolj, kakor pa delavsko tajništvo, to pa radi tega, ker priprost človek bode vedno bolj razumel po mojem mnenju pomen „ljudske pisarne“, kakor pa pomen delavskega tajništva, oziroma tajnika, ker se mu more pojem besede „tajnik“ preje razložiti, da ga zapopade, medtem ko izraz „ljudska pisarna“ skoro da že sam pove, kateremu namenu pisarna služi. To pa le mimogrede omenjeno.

Ustanovitev zasebnih pisarn potom političkih strokovnih organizacij na Nemškem (katoliških in socialnodemokratiških, drugih na Nemškem ni) privedlo je organizacijam veliko novih članov, kar je lahko umevno. Teoretiškim socialnim politikom, ki so socialci samo na papirju in ne delajo praktično na socialno političkem polju, to ni bilo všeč, in začeli so redno proučevati to vprašanje in jeli zahtevati, naj ljudske pisarne ustanavljajo občine. Nočemo preiskavati vprašanja, če je njihovo mnenje pravo, prišli so ž njim šele potem, ko so delavske zaveze svoja tajništva že ustanavljala. Načrt občinskih delavskih pisarn obsega sledeče točke: Brezplačni sveti, izvzemši zamotane slučaje in pismene vloge, za katere naj bi se pobirala nizka pristojbina. Da bi delavci dobili zaupanje v občinske delavske pisarne, naj bi se volili v vodstvo istih poleg občinskih svetnikov tudi delavski zapniki. To pa radi tega, ker so obstoječe delavske posredovalne običajno v večjih mestih podrejene policijskim šefom. Tak poskus ustanovila je ulmska občina na Nemškem. Priklonila je delavsko tajništvo mestni posredovalnici za delo in službe in posredovalnici za stanovanja. Naloga „tajništva“ je vsakomur, osobito še revnejšim slojem, delavcem, poslom, obrtnikom itd. svetovati in uloge reševati zlasti v zadevah, ki se tičejo socialno-politiške zakonodaje v domačih, šolskih, podpornih, dedščinskih, vojaških zadevah itd. dati pravni svet in sicer brezplačno, samo od pismenih ulog se pobira pristojbina 10 vinarjev za stran.

Kako naj bode toraj uzorno delavsko tajništvo ali bolje ljudska pisarna, da ustreza svojim namenom. Dotičniki, ki imajo dolžnost dajati delavcem svete, morajo poznati natančno postavodajo, da vedo prav svetovati delavcem. Zatoraj morajo imeti v pisarni zbirke zakonov, da hitro poiščejo, česar bi se morebiti ne mogli spominjati hitro. Juristi seveda bi bili najboljši, toda ti so predragi in tudi navadno preponosni. Nadalje morajo biti uradne ure urejene tako, da si delavci lahko ob svojem prostem času poiščejo sveta in pomoči. Sveti naj bi bili kratki

in razumljivi, obnašanje napram svet iskajočim delavcem kar mogoče prijazno, da delavstvo dobi zaupanje do delavske pisarne. Na vsak način bi morala biti čakalnica od posvetovalne krajevno ločena, ker med štirimi očmi človek drugemu najlažje zaupa. Oni, ki izvršuje posle v delavski pisarni, mora v svojem poslovanju biti skrajno točen, vesten in natančen. Ljudska pisarna mora zabeležiti vsak slučaj, v katerem se je oddal pravni svet, v posebnem zapisniku; biležka obsezi ime sveta iskujočega in na kratko stvar, za katero se gre. O pismenih vlogah mora se voditi vložni zapisnik; če se za pismene vloge pobira pristojbina, se mora voditi računski knjiga. Poslovanje v kacic družstvenih prostorih je skrajno neumestno in nepriporočljivo. Pismene vloge se morajo izdelati v izven strankinemu prometu odločenih urah, ker hitro narejene uloge so navadno slabe in boljši nobena uloga, kakor — blamaža; pa tudi zato, da se poslovanje hitro vrši in da ljudem ni treba predolgo čakati na svet. V ljudstvu je treba zbuhati zaupanje v delavske pisarne na shodih, potom zasebnih pogovorov in po časopisih. Kjer obstoji ljudska pisarna, ki svojo dolžnost resno, ne za lepo ime izpolnuje, moralo bi delavsko časopisje v vsaki številki ljudstvo opozarjati na njo z urami, v katerih se posluje. Tedenska poročila, v kolikih in kacic slučajih je pisarna posredovala, morajo biti prijavljena v ljudskim težnjam prijaznem časopisju, da se s tem širi zaupanje ljudstva v ljudske pisarne.

Kjer vzdržujejo ljudske pisarne političke organizacije, morajo biti v pisarni poslujoči uradniki duša ljudskega gibanja. Vse nedostatke v različnih podjetjih in delavske težnje morajo poznati. Ker mora uradni čas ljudskih pisarn s strankami biti odmerjen le na kratek čas, je umevno, da se lahko posvete z vso vnemo organizacijskemu delu in pri tem raste ugled stvari same.

Morebiti bi tudi kazalo spojiti z ljudskimi pisarnami brezplačno posredovanje za delo. To vprašanje ni še nikakor rešeno in po mnenju pisca to ne kaže, ker bi to oviralo izpolnjevanje drugih navedenih prevažnih dolžnostij. Redno in točno posredovanje služb zahteva samo vso moč in trud in vse drugo poslovanje. Ljudske pisarne in delavska tajništva v Švici in Nemčiji kakor tudi na Francoskem poslujejo brez posredovalnic za delo in službe. Savan.

Delavske drobtine.

Javno predavanje. Prihodnjo sredo točno ob 1/2 8 uri zvečer bode v veliki dvorani „Katoliškega Doma“ predaval g. dr. Jan, Ev. Krek. K obilni udeležbi vabi odbor „Slov. kršč. soc. zveze.“

Iz Toplice poleg Zagorja. Velecenjeni g. urednik! Prosim Vas nekoliko prostora v Vašem listu. Rad bi pojasnil razmere, ki vladajo med gotovimi „človekoljubi“ v Zagorju. Začelo pa se je tudi tukaj med temi človekoljubi diniti. Znano je, da je pri vsakem delu delavec le toliko plačan za svoje delo, v kolikor zahtevajo zanj življenske potrebe ali pa še tega ne. Tudi tukajšni kovači imajo dnevno plačo jako nizko, dasi so poleg deseturnega dela smeli nadaljevati tudi akordno delo prostovoljno. Primoran ni bil nihče, vendar se je zaslužilo, da je moral delavec pošteno izhajati. To pa ni bilo po volji nekemu znanemu bratcu. Skrpal je dopis v „Arbeiterwille“. Pri rudniku odpustčaje delavce od dela, med tem ko kovaški in ključavničarski delavci po dokončanem 10 urnem delu akordno delo nadaljujejo. Vprašam Vas! Ali mislite, da bodo premogarji kovaško delo opravljali. Tega pa ta usmiljeni samarijan ni zabeležil v dotični dopis, da ima on po vrhu svojega plačila še od neke „druge strankarske strani nekaj zaslužka, dočim se morajo drugi delavci z žulji svojih rok služiti vsakdanjega kruha. Seveda vodstvo je delo odklonilo. Delavci! Čas je, da stopite na lastne noge. Dovolj je značajnih mož! Ako si hočete v tem oziru pomagati in hočete z ravnateljstvom govoriti resno besedo, ustanovite si neodvisno strokovno organizacijo! Ali niso v se-

danji takozvani soc. dem. organizaciji znali tako dobro gospodariti, da imajo pri društvu od dolgih 12 let deficit? Drugokrat kaj več.

Odpadnik zmote.

Domače delo razmotrivajo c. kr. nadzorniki v samostojnem spisu, katerega je ravnokar izšel III. del. Po teh poročilih je stanje domačih delavcev jako žalostno in naravnost obrtni nadzorniki nasvetujejo radikalna sredstva glede domače industrije. Domača industrija razširja se po celi Avstriji. Obrtni nadzorniki razpravljajo v zadnje izišlem delu razmere na Spodnjem Avstrijskem, in Solnograškem, na Tirolskem, Koroškem, Štajarskem, Kranjskem in na Primorskem. Kaj je pri domači industriji graje vredno? Podjetnik nakupi surovine v velikih množinah, odda isto prekupcem, kateri puste blago izdelati pri svojih delavcih, kateri pa ne delajo v delavnicah, marveč na svojem domu. Delo odda se v akord. Nobenega delavnega časa ni, nobenega delavniškega reda; delavci domače industrije niso zavarovani niti na slučaj bolezni, niti na slučaj nezgod. Pri tem pa so delavci domače industrije zelo slabo plačani, bogate se le podjetniki na račun izmozganih delavcev. Ni jim treba zidati tovarnen, delavnic, kakor jim tudi ni treba prispevati k bolniškim blagajnam in zavarovalnicam za slučaj nezgod. Splošno znano pa je, da so delavci domače industrije izmed vseh delavcev v najslabšem gmotnem položaju.

Zanimanje za socialno politično zakonodajo širiti moralo bi se že v ljudskih šolah. Prusko naučno ministerstvo je izdalo na okrajna glavarstva odlok, v katerem naroča, naj se vzbudi zanimanje med učenci ljudskih šol za socialno zakonodajstvo (zavarovanje za slučaj bolezni, nezgod, starostnega zavarovanja) Kot pripravna učna predmeta sta zgodovina in računstvo. V zgodovini pojasniti morajo učitelji važnost teh postav za delavstvo in povdarjati njih pomen zlasti s humanitarnega stališča. V računstvu se mora dobiti prilika potom primeren računskih nalog razjasnjevati učencem najvažnejše določbe teh zakonov, tako, da bodo učenci, ko zapuste ljudske šole, dovolj podučeni o teh, praktičnega življenja se tičečih zakonitih določbah.

Nov poselski red izdeluje nižjeavstrijski deželni odbornik dr. Scheicher, ki se v bodočem zasedanju predloži deželnemu zboru nižjeavstrijskemu v odobrenje. Nov poselski red ima osobito namen, kmečkemu stanu odpomoči z poljedelskimi delavci. Na Spodnjem Avstrijskem namreč oddajo se najdenci in sirote v oskrbo na Ogersko, Slavonijo, Moravsko in tudi drugam v rejo in sicer približno na leto do 30.000 sirot. Žal pa, da je reja bila dosedaj slaba in je morala dežela skrbeti pozneje zopet navadno za take otroke kot uboge ali pa kot nedelavne. Nameravajo se sedaj ustanoviti za take otroke kmečke kolonije na Spodnjem Avstrijskem samem in sicer oddajalo se bode 6 do 10 sirot posameznim kmečkim družinam v oskrbo v namen, da jih vzgoje za rabne kmečke

posle. Oni otroci, ki bi ne kazali do kmečkega dela veselja, morali se bodo seveda lotiti kacega drugega posla. Te kolonije nadzorovane bodo od komisij, ki bodo obstojale iz župana, župnika, učitelja in zdravnika in bodo nadzorovale vzgojo pri posameznih kmetih. Zakonski načrt bavi se tudi z nagradami kmečkih poslov, ki služijo dalje časa na jednom mestu. Najboljše bi bilo, da bi se izvedlo starostno zavarovanje kmečkih poslov po približnem 50letnem službovanju, toda tega deželni zbor sam izvršiti nikakor ne more. Res, le hvale vredno je delo dunajskih kršč. socialcev. S svojimi deli kažejo, da so ti sočkrat naprednejši, nego oni, ki vedno o napredku kriče, a zanj ne store prav nič drugega, kakor da si polnijo — svoje žepe.

Zdravniška tajnost in bolniške blagajne. Notranje ministerstvo je odločilo, da so bolniške blagajne upravičene od zdravnikov zahtevati, na kaki bolezni so bolni njihovi člani in zaradi tega morajo tudi bolnice navesti, za kako bolezen so bili blagajniški člani v bolnicah oskrbovani. Tudi podpornim društvom morajo zdravniki naznaniti bolezni zdravljenca, če društvo faktično obolele podpira. Opominja pa odlok vsa društva in blagajne, kakor tudi načelstva istih, da morajo varovati tajnost dotičnih bolezni.

Krščansko socialna strokovna društva na Nemškem imajo 170.000 delavcev v svojih vrstah. Pri nas je že tudi bilo čitati o ustanovitvi tacihih društev. Zakaj poklicani činitelji ne nadaljujejo tudi pri nas tako lepo pričetega dela strokovne organizacije. Po našem mnenju je temu lenoba vzrok.

Nemško nacionalno delavsko gibanje hira. Hajlovci izdajajo pod Franko Steinovem vodstvom svoje strokovno glasilo „Hammer“ (Kladivo). Franko Stein je izdal sedaj oklic, v katerem prosi hajlovce za podporo svojemu listu, ki se nahaja v najžalostnejem gmotnem položaju.

Delavsko zavarovanje za slučaj bolezni razširilo se je na delavce domače obrti v Berlinu. S tem se je razširilo zavarovanje na 100.000 delavcev domače obrti.

Nedeljski počitek. Katoliška vlada v Belgiji je dala po osrednjem obrtnem in trgovinskem svetu izdelati predlog za splošno uveljavljenje nedeljskega počitka. Član 1. prepoveduje vsem podjetnikom imeti delavce v delu več kakor šest dni v tednu. Čl. 2. Počitek vsak teden ne sme biti krajši kakor 36 ur neprenehoma. Čl. 3. Dan počitka mora biti nedelja, le izjemoma glede na potrebe posebnih obrti kak drug dan. Čl. 10. Tudi v slučajih, ko ima podjetnik pravico, imeti v delu uslužbenca v nedeljo, mora delo tako uravnati, da je tem mogoče izpolnjevati verske dolžnosti. Liberalci in socialisti so vsi divji in se pripravljajo na hud naskok proti temu, gotovo koristnemu in človekoljubnemu predlogu. — Tudi v Genui se je osnoval odbor najodličnejših meščanov in politikov, ki si je stavil nalogo, da izvede nedeljski počitek.

Vsak dan sveže

puštni krofe

priporoča 5 3-1

pekarna in slaščičarna

Jakob Zalaznik

Ljubljana, Stari trg 21.

Bukov žir ali zrnje (bukovec), sveže smrekove in borove storže (Föhrenzapfen), smrekovo seme, kakor tudi suhe jedilne gobe, sejalni želod, posušen želod, seno in češmin 54 3-3

kupuje po najvišjih cenah na debelo in drobno

Jos. Leuz,

trgovina z deželnimi pridelki
Ljubljana, Resljeva cesta 1.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg šte. 19

priporoča

najnovejše vizitnice, koverti s firmo, naslovna pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

P. n.

Velecenjenemu občinstvu, prijateljem in znancem uljudno naznanjam, da sem svojo trgovino v Mariboru prodal, in da sem z novim letom pričel popolnoma na novo založeno

trgovino s suknenim, manufakturnim in modnim blagom
v Ljubljani, na Marijinem trgu šte. 1.

Opirajoč se na moje večletne direktne zveze s prvimi tovarnami v naši stroki, možno mi je pošteno postreči vsakemu z dobrim blagom po najnižji ceni.

Blagohotni naklonjenosti, kakor tudi k obilnemu obiskovanju svoje trgovine se udano priporoča

s spoštovanjem

Franc Dolenc.

4 2-1